

VÄRDIGHET

Våld mot kvinnor: en undersökning omfattande hela EU

Resultat i korthet

FRA

EUROPEAN UNION AGENCY FOR FUNDAMENTAL RIGHTS

Den här rapporten tar upp frågor som gäller bestämmelserna i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, särskilt rätten till människans värdighet (artikel 1), rätten till integritet (artikel 3), förbudet mot diskriminering på grund av bland annat kön (artikel 21), rätten till jämställdhet mellan kvinnor och män (artikel 23), rätten till ett effektivt rättsmedel och till en opartisk domstol (artikel 47) under avdelningarna I Värdighet, III Jämlikhet och VI Rättskipning i stadgan.

**Europe Direct är en tjänst som hjälper dig att få svar
på dina frågor om Europeiska unionen.**

Gratis telefonnummer (*):
00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Varken informationen eller samtalen kostar i regel något (men vissa operatörer, telefonkiosker och hotell kan ta betalt för samtalen).

Foto (titelsidan & insidan): © Shutterstock; iStockphoto

En stor mängd övrig information om Europeiska unionen är tillgänglig på internet via Europa-servern (<http://europa.eu>).

FRA – Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter
Schwarzenbergplatz 11 – 1040 Wien – Österrike
Tfn +43 158030-0 – Fax: +43 158030-699
Email: info@fra.europa.eu – fra.europa.eu

Luxemburg: Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter, 2014

ISBN 978-92-9239-395-3
doi:10.2811/62031

© Europeiska unionen, 2014
Kopiering tillåten, utom för kommersiellt bruk, med angivande av källan.

Våld mot kvinnor: en undersökning omfattande hela EU

Resultat i korthet

Förord

Den här rapporten grundas på intervjuer med 42 000 kvinnor i Europeiska unionens (EU:s) 28 medlemsländer. Den visar att våldet mot kvinnor, och särskilt könsbaserat våld som i oproportionerlig grad drabbar kvinnor, utgör en omfattande kränkning av de mänskliga rättigheterna som EU inte har råd att bortse från.

I undersökningen tillfrågades kvinnor om sina erfarenheter av fysiskt, sexuellt och psykiskt våld, däribland våld i nära relationer (våld i hemmet). De fick också frågor om stalkning, sexuella trakasserier och den roll som ny teknik spelat i kvinnors erfarenheter av övergrepp. Dessutom ställdes frågor om deras erfarenheter av våld i barndomen. Det som framträder är en bild av omfattande övergrepp som påverkar många kvinnors liv, men som systematiskt underrapporteras. Exempelvis har en av tio kvinnor upplevt någon form av sexuellt våld efter att de fyllt 15 och en av tjugo har blivit våldtagen. Drygt en av fem kvinnor har utsatts för fysiskt och/eller sexuellt våld från en nuvarande eller tidigare partner och drygt en av tio kvinnor uppger att de utsatts för någon form av sexuellt våld av en vuxen innan de fyllt 15. Samtidigt var det exempelvis bara 14 procent av kvinnorna som hade polisanmält den allvarligaste incidenten av våld i en nära relation och bara 13 procent som hade polisanmält den allvarligaste incidenten av våld som de utsatts för av en annan förövare än en partner.

Under flera år har en rad olika aktörer – däribland flera ordförandeskap för Europeiska unionens råd, övervakningsorgan som Förenta nationernas kommitté för avskaffande av diskriminering av kvinnor samt Europarådet – efterlyst mer heltäckande uppgifter om våld mot kvinnor. Resultaten av denna undersökning, som omfattar 28 länder, visar tydligt att det nu är hög tid att ta itu med våldet mot kvinnor. Undersökningens slutsatser kan användas som utgångspunkt vid utarbetandet av framtida EU-strategier för jämställdhet för att hantera viktiga områden när det gäller kvinnors upplevelser av våld. EU:s medlemsländer kan också ta stöd i undersökningsresultaten för att ratificera Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet (Istanbulkonventionen), och EU kan använda resultaten för att undersöka möjligheterna att ansluta sig till konventionen. Undersökningsresultaten understryker ytterligare behovet av att se till att de befintliga EU-bestämmelserna om stöd till brottsoffer genomförs, i synnerhet EU:s brottsofferdirektiv. De belyser också vikten av en målinriktad EU-lagstiftning och en politik som tar upp våldet mot kvinnor, som den europeiska skyddsordern och förordningen om ömsesidigt erkännande av skyddsåtgärder i civilrättsliga förfaranden, som måste börja tillämpas i praktiken om de ska ha någon effekt.

Utöver reaktionerna från EU:s institutioner och från medlemsländerna är det uppenbart att reaktioner och åtgärder mot våldet mot kvinnor måste komma från flera olika aktörer, däribland arbetsgivare, vårdpersonal och internetleverantörer – för att bara nämna några. Det är särskilt viktigt eftersom många kvinnor inte anmäler det våld de utsatts för till myndigheter, vilket innebär att det mesta våldet mot kvinnor fortsätter att vara dolt och därmed ostraffat. Därför är det nödvändigt att närmare undersöka olika sätt och möjligheter att belysa och bekämpa våld mot kvinnor. Genom offentliggörandet av undersökningen och genom att politiker och beslutsfattare vidtar de uppföljningsåtgärder som krävs, kan kvinnor som utsatts för våld utan att anmäla brottet få det stöd de behöver för att våga tala om det. Detta är av central betydelse i vissa länder och inom vissa grupper där det ännu inte är vanligt att man talar öppet om personliga erfarenheter av våld, där anmälan av våldsincidenter till myndigheter är låg och där våld mot kvinnor inte hanteras som en övergripande politisk fråga.

Sammanfattningsvis presenteras i denna rapport de första resultaten från den hittills största undersökningen på EU-nivå (och globalt) om kvinnors olika erfarenheter av våld. Förhoppningsvis kan resultaten och slutsatserna i denna rapport komma att användas – tillsammans med onlineverktyget för presentation av undersökningsresultaten – av kvinnor och män som kan förespråka och initiera en förändring för att bekämpa våldet mot kvinnor.

Slutligen vill vi framhålla att de resultat som presenteras i rapporten inte hade varit möjliga att sammanställa utan deltagandet från de kvinnor som i denna undersökning har tagit sig tid att dela med sig av mycket svåra och personliga erfarenheter. För många har det varit första gången de berättat för någon om de övergrepp de utsatts för. FRA vill härmed framföra sitt tack till dessa kvinnor.

Morten Kjaerum

Direktör

Landskoder

Landskod	Land
AT	Österrike
BE	Belgien
BG	Bulgarien
CY	Cypern
CZ	Tjeckien
DE	Tyskland
DK	Danmark
EE	Estland
EL	Grekland
ES	Spanien
FI	Finland
FR	Frankrike
HR	Kroatien
HU	Ungern
IE	Irland
IT	Italien
LT	Litauen
LU	Luxemburg
LV	Lettland
MT	Malta
NL	Nederländerna
PL	Polen
PT	Portugal
RO	Rumänien
SE	Sverige
SI	Slovenien
SK	Slovakien
UK	Förenade kungariket

Innehåll

FÖRORD	3
VARFÖR BEHÖVS DENNA UNDERSÖKNING?	7
1 FRA:S YTTRANDE GRUNDADE PÅ DE HUVUDSAKLIGA RESULTATEN	9
1.1. Den övergripande omfattningen och karaktären på våldet mot kvinnor, däribland våld i nära relationer	9
1.2. Konsekvenser av fysiskt och sexuellt våld mot kvinnor, däribland våld i nära relationer	10
1.3. Psykiskt våld mot kvinnor i nära relationer	12
1.4. Erfarenheter av stalkning	12
1.5. Erfarenheter av sexuella trakasserier	13
1.6. Erfarenheter av våld i barndomen	13
1.7. Rädsla för att bli utsatt och effekten av detta	14
1.8. Attityder till våld mot kvinnor och medvetenhet om detta	14
2 VAD VISAR RESULTATEN?	17
2.1. Fysiskt och sexuellt våld	17
2.2. Följderna av våld	23
2.3. Psykiskt våld i nära relationer	25
2.4. Stalkning	28
2.5. Sexuella trakasserier	30
2.6. Upplevelser av våld i barndomen	32
2.7. Rädsla för viktigmisering och dess effekter	36
2.8. Attityder och medvetenhet	36
MÖJLIGA ÅTGÄRDER	41
UNDERSÖKNINGEN I SAMMANDRAG	43

Varför behövs denna undersökning?

För att belysa våldet mot kvinnor som en kränkning av grundläggande rättigheter i EU

Våld mot kvinnor, vilket innefattar brott som på ett oproportionerligt sätt drabbar kvinnor, exempelvis sexuella övergrepp, våldtäkt och våld i hemmet, kränker kvinnors grundläggande rättigheter till värdighet, jämlikhet och tillgång till rättslig prövning. Våldet får konsekvenser för långt fler än de kvinnor som direkt utsätts, eftersom det påverkar såväl familj och vänner som samhället i stort. Det krävs en kritisk granskning av hur civilsamhället och staten reagerar på dessa övergrepp.

Företrädare för det civila samhället och mellanstatliga organisationer, som bland annat Europarådet och Förenta nationernas (FN:s) kommitté för avskaffande av diskriminering av kvinnor, har under de senaste årtiondena försökt belysa omfattningen och karaktären på våldet mot kvinnor. Olika initiativ i EU:s medlemsländer har också bidragit till processen. Resultaten av FRA:s undersökning visar att våldet mot kvinnor utgör en omfattande och övergripande kränkning av de grundläggande rättigheterna som påverkar många kvinnors liv runtom i EU.

För att möta behovet av uppgifter

Trots de allvarliga konsekvenser som våld mot kvinnor får saknar beslutsfattare och andra som jobbar med dessa frågor i många EU-länder fortfarande tillgång till fullständiga uppgifter om omfattningen och karaktären på detta problem. Eftersom de flesta kvinnor inte anmäler våld och inte upplever att systemen uppmuntrar och stöder dem att göra detta, kan de officiella straffrättsliga myndigheterna bara registrera det fåtal fall som anmäls. Det innebär att de politiska och praktiska åtgärderna för att bekämpa våld mot kvinnor inte alltid utgår från fullständiga uppgifter. Vissa EU-länder och forskningsinstitut har genomfört undersökningar och annan forskning om våld mot kvinnor, men det saknas fortfarande omfattande och jämförbara uppgifter på EU-nivå på detta område, i jämförelse med till exempel sysselsättningsområdet, där flera medlemsländer samlar in uppgifter kopplade till kön.

FRA:s undersökning omfattande hela EU är ett svar på en begäran om uppgifter om våld mot kvinnor från Europaparlamentet. Europeiska unionens råd upprepade sedan denna begäran i sina slutsatser om utrotning av våld mot kvinnor i EU. FRA har genomfört 42 000 personliga intervjuer med ett slumpmässigt urval kvinnor i EU:s 28 medlemsländer. Resultaten av dessa intervjuer kan granskas parallellt med befintliga uppgifter och kunskapsbrister på EU-nivå och i medlemsländerna.

För att ta fram uppgifter som kan informera och stödja lagstiftning och beslutsfattande

Några exempel på åtgärder på EU-nivå som kan bidra till att bekämpa våld mot kvinnor är EU:s brottsofferdirektiv (2012/29/EU) och Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet (Istanbulkonventionen). I EU:s brottsofferdirektiv, som antogs 2012, fastställs miniminormer för rättigheter och för skydd av och stöd till brottsoffer inom EU. Dessutom innehåller direktivet specifika hänvisningar till offer för könsbaserat våld, sexuellt våld och våld i nära relationer. Istanbulkonventionen, som antogs 2011, är det första juridiskt bindande regionala instrumentet som på ett övergripande sätt tar upp olika former av våld mot kvinnor, exempelvis psykiskt våld, stalkning, fysiskt våld, sexuellt våld och sexuella trakasserier. Konventionen trädde i kraft i augusti 2014.

Denna utveckling på det rättsliga området är naturligtvis positiv, men samtidigt visar FRA:s EU-undersökning om våld mot kvinnor att de flesta kvinnor som utsätts för våld inte anmäler detta, vare sig till polisen eller till någon brottsofferorganisation. Detta är i synnerhet ett problem i de EU-länder där det ännu inte är vanligt att diskutera och avslöja personliga erfarenheter av våld. Följden blir att de flesta kvinnor som utsätts för våld inte kommer i kontakt med rättsväsendet och andra tjänster, en situation som förvärras ytterligare i de länder där våld mot kvinnor inte hanteras som en övergripande politisk fråga. Det är därför uppenbart att många kvinnors behov och rättigheter inte respekteras i praktiken i EU.

Det finns alltså ett behov av att se över hur lagen tillämpas i praktiken för att uppmuntra anmälan av våldsbrott, förbättra responsen till utsatta kvinnor och se till att det finns tillräckliga resurser för målinriktat brottsofferstöd.

Undersökningen visar att det finns mönster när det gäller anmälan av övergrepp och anledningar till att kvinnor inte anmäler, vilket kan granskas mot bakgrund av situationen i de enskilda medlemsländerna.

FRA:s yttranden – fortsatta åtgärder

Utifrån detaljer i undersökningsresultatet har FRA utformat en rad yttranden med förslag på olika metoder för att erkänna och reagera på våld mot kvinnor. Detta omfattar även åtgärder utöver det straffrättsliga systemet, t.ex. inom arbetslivet och inom vårdsektorn, med hjälp av ny teknik och med riktade kampanjer för att öka medvetenheten och uppmuntra anmälan.

Yttrandena bygger vidare på tidigare uppmaningar från organ som FN och Europarådet om att vidta åtgärder för att bekämpa våld mot kvinnor. FRA:s yttranden och förslag till möjliga åtgärder grundas på de uppgifter som samlats in vid personliga intervjuer med 42 000 kvinnor i alla 28 EU-länder.

Sammanfattningsvis har mellanstatliga organisationer och det civila samhället i flera år efterlyst tillförlitliga och övergripande uppgifter om våld mot kvinnor för att kunna formulera politiska riktlinjer och utforma tillvägagångssätt för att hantera dessa kränkningar av de grundläggande rättigheterna. Offentliggörandet av resultaten av FRA:s undersökning om våld mot kvinnor gör att dessa uppgifter nu finns tillgängliga för alla 28 EU-länder.

1

FRA:s yttranden grundade på de huvudsakliga resultaten

Undersökningens resultat visar att våld mot kvinnor är en kränkning av de mänskliga rättigheterna som förekommer i utbredd men underrapporterad omfattning runtom i EU. FRA har därför formulerat följande yttranden. Syftet är att ge beslutsfattare i EU och i medlemsländerna stöd för att införa och genomföra genomgripande åtgärder för att förebygga och reagera mot könsbaserat våld mot kvinnor, särskilt i de länder där dessa övergrepp inte diskuteras och hanteras i tillräcklig omfattning.

I det följande presenteras en sammanfattning av yttrandena, som utvecklas närmare i slutet av varje kapitel i rapporten över undersökningens viktigaste resultat.

1.1. Den övergripande omfattningen och karaktären på våldet mot kvinnor, däribland våld i nära relationer

Åtgärder mot omfattningen och den specifika karaktären på fysiskt och sexuellt våld mot kvinnor

- Omfattningen av det fysiska och sexuella våld som kvinnor utsätts för runtom i EU kräver en förnyad politisk uppmärksamhet. Nära 8 procent av de intervjuade kvinnorna har upplevt fysiskt och/eller sexuellt våld under tolv månadersperioden före undersökningens intervjuerna och en av tre kvinnor har upplevt någon form av fysiskt och/eller sexuellt övergrepp efter 15 års ålder.
- Särskilt sexuellt våld är ett utbrett brott som kräver samstämmiga åtgärder för att ta itu med attityderna till sexuellt våld riktat mot kvinnor. En av tio kvinnor har upplevt någon form av sexuellt våld efter att de fyllt 15 och en av tjugo har blivit våldtagen efter 15 års ålder.
- Av de kvinnor i undersökningen som anger att de utsatts för sexuellt våld av någon annan än en partner (efter att de fyllt 15) är det nästan en tiondel som uppger att mer än en förövare var inblandad i den allvarligaste händelsen. Det finns ett behov av bättre specialiststöd för dem som utsatts för sexuellt våld, som kan innefatta incidenter med mer än en förövare.
- Undersökningens resultat visar att unga kvinnor som grupp är särskilt utsatta för denna typ av brott. Därför behöver unga kvinnor målinriktade förebyggande åtgärder och ökad medvetenhet om våld mot kvinnor.
- Våld mot kvinnor kan hanteras som en fråga i allmänhetens intresse. Kampanjer och svarsåtgärder mot våld mot kvinnor måste riktas mot såväl män som kvinnor. Männen måste engageras i initiativ som belyser hur vissa män utövar våld mot kvinnor.
- Europarådets Istanbulkonvention och EU:s brottsofferdirektiv har satt ny standard för att hjälpa offer för könsbaserat våld. EU:s medlemsländer kan uppmanas att ratificera konventionen. Det som alla EU-länder åtminstone bör göra är att se över sin lagstiftning för att se till att den följer konventionen och direktivet.

Åtgärder mot omfattningen och den specifika karaktären på våld mot kvinnor i nära relationer

- Omfattningen av våld i nära relationer kräver en ny politisk fokusering på EU-nivå och i medlemsländerna. Av de kvinnor som är eller har varit i ett förhållande med en man har 22 procent upplevt fysiskt och/eller sexuellt våld. För att effektivt kunna reagera mot övergrepp i nära relationer måste staterna behandla denna typ av våld som ett samhällsproblem snarare än ett privat problem.
- Av de kvinnor i undersökningen som uppgav att de våldtagits av sin nuvarande partner var det cirka en tredjedel (31 procent) som hade blivit våldtagna av sin partner minst sex gånger. Våldtäkt inom äktenskapet är en realitet för många kvinnor, och många utsätts om och om igen. Därför krävs att lagstiftningen i alla EU-länder behandlar våldtäkt inom äktenskapet på samma sätt som våldtäkt av ogifta kvinnor.
- Det finns bevis för att ett betydande antal kvinnor fortsätter att vara i riskzonen för övergrepp även efter det att de avslutat en våldsam relation. De behöver erbjudas skydd. Den europeiska skyddsordern och förordningen om ömsesidigt erkännande av skyddsåtgärder i civilrättsliga förfaranden måste ses över med avseende på deras inverkan på kvinnors säkerhet.
- Resultaten av FRA:s undersökning visar också att det finns ett samband mellan en kvinnas partners höga alkoholkonsumtion och ökat våld. Hög alkoholkonsumtion måste belysas och hanteras som en bidragande faktor till mäns våld mot kvinnor i nära relationer. Nationella våldsförebyggande åtgärder bör ta upp hög alkoholkonsumtion. Alkoholdryckesindustrin skulle kunna ge stöd till sådana åtgärder i samband med främjandet av måttlig konsumtion. Samtidigt bör man överväga en systematisk insamling av uppgifter från polisens sida om alkoholmissbruk i samband med incidenter med våld i hemmet.
- Förövarnas kännetecken och beteende behöver granskas så att man kan undersöka möjliga riskfaktorer som kan vara bidragande till våld i nära relationer. Undersökningen visar exempelvis på effekterna av vissa mäns kontrollerande beteende i ett förhållande, som att begränsa kvinnans tillgång till ekonomiska medel eller umgänge med släkt och vänner. Genom att ställa frågor om förövarens kännetecken och beteende kan rättstillämpare uppmärksammas på faktorer som kan vara varningstecken för våld.

- Många kvinnor som upplever våld i nära relationer utsätts för flera våldsincidenter i en relation. EU:s medlemsländer bör uppmanas att se över sin lagstiftning med avseende på i vilken grad den faktiskt erkänner och effektivt svarar mot de effekter som upprepat våld har på många kvinnors liv, eftersom upprepade våldsincidenter är ett utmärkande kännetecken vid våld i nära relationer.

Se till att politiken är evidensbaserad

- Det krävs omfattande uppgifter om kvinnors erfarenheter av våld för att kunna utarbeta och övervaka politiken för bekämpning av våld mot kvinnor.
- Informationskampanjer för att öka medvetenheten om våld mot kvinnor måste grundas på tillförlitliga uppgifter för att budskapet ska kunna inriktas på rätt målgrupper. Samtidigt kan sådana informationskampanjer uppmuntra till öppnare diskussioner om våld mot kvinnor, vilket i förlängningen kan leda till att fler anmäler denna typ av brott till myndigheter och till stödtjänster för brottsoffer.
- Det finns ett tydligt behov av att förbättra och harmonisera insamlingen av uppgifter om våld mot kvinnor, både inom och mellan EU:s medlemsländer, och på ett mer effektivt sätt använda uppgifterna i syfte att motverka dessa övergrepp som förekommer i hela EU. Inom ramen för EU:s befogenheter bör ansträngningar göras för att samla in uppgifter inom viktiga områden där kvinnor utsätts för våld, och Eurostat kan exempelvis gå före och använda sig av de bästa metoder som redan etablerats i medlemsländerna när det gäller insamling av uppgifter om våld mot kvinnor.

1.2. Konsekvenser av fysiskt och sexuellt våld mot kvinnor, däribland våld i nära relationer

Att ta itu med underrapporteringen till polis och andra instanser

- Rapporteringsnivån till polis eller andra instanser när det gäller incidenter av våld mot kvinnor är låg och behöver höjas. En tredjedel av de kvinnor som utsatts för våld av sin partner och en fjärdedel av dem som utsatts för våld av någon annan än sin partner hade anmält den senaste allvarliga händelsen till

polisen eller till någon annan instans. Att våld i relationer anmäls i något högre grad speglar det faktum att kvinnor ofta utsätts för flera övergrepp från partners sida innan de bestämmer sig för att anmäla, medan våld som utövas av en annan person oftare är en engångshändelse.

- Framför allt är det viktigt att åtgärda offrens missnöje med polisens hantering av dessa frågor, genom att i praktiken börja tillämpa och övervaka de bestämmelser om rättigheter och skydd för brottsoffer som fastställs i Istanbulkonventionen och EU:s brottsofferdirektiv. Olika modeller för polisinsatser för att skydda offren måste ses över för att se i vilken utsträckning de faktiskt skyddar offren och möter deras behov.

Sjuk- och hälsovårdens roll

- Vårdpersonal kan spela en större roll när det gäller att identifiera och hjälpa till att förebygga våld mot kvinnor. Undersökningen visar exempelvis att gravida kvinnor är mer utsatta för våld – av de kvinnor som uppgav att de utsatts för våld av en tidigare partner i ett förhållande där de varit gravida hade 42 procent utsatts för våld av denna partner under själva graviditeten.
- Sekretessreglerna bör förtydligas så att vårdpersonal kan ta itu med och anmäla övergrepp. Till stöd för detta visar undersökningen att 87 procent av kvinnorna skulle tycka att det var acceptabelt att läkaren rutinmässigt ställde frågor om våld om patienten uppvisade vissa skador eller kännetecken. Samtidigt måste man vid utvecklingen av vårdpersonalens frågerutiner när det gäller tecken på våld även uppmärksamma och identifiera risker för eventuella övergrepp från vårdpersonalens sida.

Specialiserade stödverksamheter för brottsoffer

- Jämfört med antalet kvinnor som kontaktade sjukvården på grund av att de utsatts för våld, var det få kvinnor som kontaktade stödverksamheter som brottsofferjourer eller kvinnojourer i samband med den allvarligaste incidenten av fysiskt och/eller sexuellt våld som de utsatts för. Exempelvis var det en tredjedel av kvinnorna som kontaktade en läkare, en vårdcentral eller ett sjukhus i samband med den allvarligaste incidenten av sexuellt våld från en partners sida, medan bara 6 procent kontaktade en kvinnojour och 4 procent kontaktade en brottsofferorganisation.

Detta tyder på att ett antal faktorer spelar in när kvinnor anmäler övergrepp: dels kännedomen om dessa tjänster, vilket kan bero på var någonstans kvinnan bor och om sådana tjänster finns tillgängliga i regionen, dels vilka resurser sådana organisationer har, vilket påverkar deras kapacitet att tillhandahålla tjänster och dels kvinnans mest omedelbara behov, vilka kan handla om vård för de skador hon fått. I linje med EU:s brottsofferdirektiv och Istanbulkonventionen finns ett angeläget behov i hela EU att utöka resurserna för specialiserade stödverksamheter som kan möta behoven hos kvinnor som utsatts för våld.

- Omkring en fjärdedel av de kvinnor som utsatts för sexuella övergrepp, av antingen en partner eller någon annan, avstod från att kontakta polisen eller någon annan instans efter den allvarligaste incidenten, på grund av att de kände skam eller förlägenhet. Det är viktigt att med kraft motverka reaktioner som skuldbelägger offret när kvinnor utsatts för våld. Det krävs därför särskilda stödtjänster som kan hantera behoven hos de brottsoffer som drabbas av självanklagande känslor av skam och skuld efter att de utsatts för våld.
- Det behövs uppgifter för att mäta i vilken mån de olika stödtjänsterna i praktiken kan tillgodose offrens behov, och för att avgöra var det är mest effektivt att satsa resurser för att hjälpa brottsoffren.

Gemensamma åtgärder mot våld mot kvinnor

- Effektiviteten vad gäller den nuvarande lagstiftningen, politiska initiativ och rättstillämpares insatser kan bedömas genom att man granskar bevisen på fältet när det gäller kvinnors benägenhet att anmäla övergrepp och hur nöjda de är med det bemötande de får. Eftersom det finns en underrapportering i många EU-länder krävs åtgärder från flera instanser mot våldet mot kvinnor för att man på ett effektivt sätt ska kunna tillgodose kvinnornas behov och rättigheter.
- För en samordnad och ändamålsenlig insamling av uppgifter om våld mot kvinnor krävs ett interinstitutionellt samarbete.

1.3. Psykiskt våld mot kvinnor i nära relationer

Att erkänna omfattningen av psykiskt våld i nära relationer och dess specifika karaktär, och reagera på det

- Psykiskt våld i nära relationer är mycket vanligt och det är viktigt att inse effekterna av det. Undersökningen visar exempelvis att två av fem kvinnor (43 procent) har erfarit någon typ av psykiskt våld från en nuvarande eller tidigare partner. För att ge några exempel omfattar detta de 25 procent av kvinnorna som har "förminskats" eller förnedrats privat av en partner, de 14 procent vilkas partner har hotat att skada dem fysiskt och de 5 procent vilkas partner har förbjudit dem att lämna huset, tagit ifrån dem bilnycklarna eller låst in dem.
- Av de kvinnor som för närvarande är i ett förhållande har 7 procent utsatts för minst fyra olika former av psykiskt våld. Upprepat psykiskt våld i olika former som utövas av en partner måste erkännas som handlingar som undergräver kvinnans självständighet, vilket innebär en kränkning av individens rätt till ett eget privatliv och familjeliv.
- Arbetsgivare och fackföreningar bör överväga åtgärder för att öka medvetenheten om problemet och tillhandahålla utbildning i dessa frågor för ansvarig personal för att hjälpa dem att identifiera och reagera på behoven hos anställda som utsätts för ett psykiskt kontrollerande beteende från en partners sida.
- Polisen och andra relevanta myndigheter bör få utbildning för att kunna känna igen och förstå effekterna av psykiska övergrepp.
- Kontrollerande och våldsamt beteende hos en förövare kan kräva att polisen ingriper direkt för att skydda offren och hjälpa dem till brottsofferstödande organisationer i stället för att vänta på att den utsatta själv ska söka hjälp. Dessa tjänster måste också ta itu med förövarna för att åtgärda deras beteende, både det psykiska våldet och eventuell fysisk våldsamhet.
- På nationell nivå bör lagstiftningen ses över för att bedöma om den omfattar alla olika former och effekter av upprepat psykiskt våld mot en person, vilket – enligt undersökningsresultaten – ofta är kopplat till fysiskt och/eller sexuellt våld i nära relationer.

1.4. Erfarenheter av stalkning

Förbättra åtgärderna mot stalkning i lag och praxis

- Undersökningsresultaten visar att en av fem kvinnor har upplevt någon form av stalkning efter att de fyllt 15, och 5 procent har utsatts för det någon gång under tolv månadersperioden före undersökningsintervjuerna. Tre av fyra fall av stalkning som rapporterades i undersökningen kom dock aldrig till polisens kännedom. I de länder stalkning definieras i lagstiftningen på nationell nivå bör kvinnor uppmuntras att anmäla det när det förekommer. Samtidigt behöver lagbestämmelser om stalkning ses över på nationell nivå för att kontrollera om de används och är effektiva. De EU-länder som saknar övergripande lagstiftning om stalkning bör uppmanas att införa lagstiftning som kan möta de utsattas behov.
- Personer som utsätts för stalkning bör få adekvat skydd av staten som bygger på den typ av skydd som utvecklats i samband med våld i hemmet.
- Eftersom en av tio kvinnor stalkades av en tidigare partner bör tillhandahållare av stödverksamhet göras medvetna om riskerna för detta efter ett avslutat förhållande, så att man inte förbiser dessa beteendemönster.
- En av fem kvinnor som har upplevt stalkning uppgav att det pågick i över två år. Liksom när det gäller psykiskt och sexuellt våld kan de emotionella och psykologiska effekterna av stalkning bli långvariga och djupgående. Det behövs därför en specialiserad stödverksamhet för brottsoffer som kan hjälpa personer som utsätts för stalkning.

Internets och de sociala mediernas roll

- Av de kvinnor som utsätts för stalkning uppgav 23 procent att de blivit tvungna att byta e-postadress eller telefonnummer till följd av den allvarligaste incidenten av stalkning. Plattformar för internet och sociala medier bör vidta åtgärder för att aktivt hjälpa dem som utsätts för stalkning att anmäla detta. De bör också uppmanas att aktivt begränsa förövarnas beteende. Samtidigt bör polisen uppmanas att lära sig att rutinmässigt känna igen och utreda incidenter av nätstalkning.

1.5. Erfarenheter av sexuella trakasserier

Främja medvetenhet om och anmälan av sexuella trakasserier

- Sexuella trakasserier är en vanligt förekommande upplevelse för många kvinnor i EU. Exempelvis har en av fem kvinnor upplevt oönskade beröringar, kramar eller kyssar efter att de fyllt 15 år och 6 procent av alla kvinnor har upplevt denna typ av trakasserier minst sex gånger efter att de fyllt 15. Av de kvinnor som upplevt sexuella trakasserier minst en gång efter att de fyllt 15 uppgav 32 procent att det var en kollega, en chef eller en kund som utfört handlingen. För att motverka detta bör arbetsgivarorganisationer och fackföreningar främja medvetenheten om sexuella trakasserier och uppmuntra kvinnor att anmäla alla incidenter.
- Undersökningens resultat visar att sexuella trakasserier mot kvinnor utförs av en rad olika förövare och även kan omfatta användandet av ny teknik. En av tio kvinnor (11 procent) har upplevt olämpliga närombuden på sociala medier eller fått e-postmeddelanden eller textmeddelanden (sms) med explicit sexuellt innehåll. Det är främst yngre kvinnor som utsätts för denna typ av sexuella trakasserier. EU-länderna måste se över den befintliga räckvidden för lagstiftningsåtgärder och politiska åtgärder mot sexuella trakasserier, och erkänna att dessa kan förekomma i olika miljöer och ske via olika typer av teknik, exempelvis internet eller mobiltelefoner. Liksom när det gäller nätstalkning bör polisen uppmanas att lära sig att rutinmässigt känna igen och utreda nättrakasserier.

Yrkesarbetande kvinnors utsatthet jämfört med andra kvinnors

- Mellan 74 och 75 procent av kvinnorna med en viss yrkesroll eller i chefsposition har upplevt sexuella trakasserier någon gång i livet och en fjärdedel av dessa kvinnor har utsatts för sexuella trakasserier någon gång under tolv månadersperioden före undersökningsintervjuerna. Det är viktigt att erkänna det faktum att yrkeskvinnor i ledande ställning löper stor risk att utsättas för sexuella trakasserier. Detta kan bero på många olika saker, t.ex. att de exponeras för arbetsmiljöer och situationer där risken för övergrepp är högre, eller kanske på att yrkeskvinnorna är mer medvetna om vad som utgör sexuella trakasserier. Arbetsgivarorganisationer och andra organisationer behöver öka medvetenheten och ta praktiska initiativ för att erkänna och åtgärda de sexuella trakasserier som kvinnor i olika yrkesroller och med olika utbildningsbakgrund utsätts för inom olika arbetsmiljöer.

Tillhandahållande av bevis för att belysa och bekämpa sexuella trakasserier

- Administrativa data och befintliga undersökningar om arbete och utbildning bör förbättras så att de även omfattar reguljära och detaljerade frågor om sexuella trakasserier. Uppgifter från dessa kan användas som grund för politiska riktlinjer och åtgärder för att ta itu med denna form av övergrepp.

1.6. Erfarenheter av våld i barndomen

Omfattningen av våld i barndomen och underrapportering

- Något mer än en av tio kvinnor (12 procent) har utsatts för någon form av sexuella övergrepp eller handlingar av en vuxen före 15 års ålder. Dessa former av övergrepp innebär ofta att en vuxen visar sina könsdelar (8 procent) eller rör vid barnets könsdelar eller bröst (5 procent). En procent av kvinnorna uppger att de tvingats till samlag med en vuxen under barndomen.
- Omkring 27 procent av kvinnorna har utsatts för någon form av fysiska övergrepp under barndomen (innan de fyllt 15) av en vuxen.
- EU måste sätta nytt fokus på de omfattande och underrapporterade övergrepp som kvinnor utsätts för under barndomen. Dessa bevis kan användas för att vidta åtgärder mot både nuvarande och tidigare övergrepp mot barn.

Kännetecknen för övergrepp

- I 97 procent av fallen av sexuellt våld under barndomen var förövaren en man, medan förövarna av fysiskt våld uppgavs vara bara något fler män än kvinnor.
- Detaljerade uppgifter om övergrepp under barndomen, bland annat undersökningar som fångar upp oanmälda övergrepp, behövs för att identifiera och styrka bevis om vad som kännetecknar övergreppen, vilket kan användas för att utforma riktade åtgärder för att förhindra övergrepp, skydda offren och straffa förövarna.

Åtgärder mot övergrepp i barndomen

- Resultatet visar att 30 procent av de kvinnor som har utsatts för sexuella övergrepp av en tidigare eller nuvarande partner även upplevt sexuellt våld i barndomen, medan 10 procent av de kvinnor som inte har

utsatts för sexuella övergrepp i sin nuvarande eller tidigare relation anger att de upplevt sexuellt våld i barndomen. Samtidigt uppger 73 procent av de mödrar som utsatts för fysiskt och/eller sexuellt våld av en partner att åtminstone ett av hennes barn har varit medvetet om våldet. Det bör inrättas program som inriktas på barn och familjer där det finns risk för våld för att stoppa den onda cirkeln av övergrepp.

- I linje med Istanbulkonventionen bör EU-länderna uppmanas att se över sin lagstiftning för att bedöma motiveringarna för eventuella tidsgränser för anmälan av övergrepp som skett under barndomen.
- Bevis som grundas på barnets egna erfarenheter av övergrepp är av central betydelse för att formulera politik och handlingslinjer för att förebygga och skydda barn från övergrepp.

1.7. Rädsla för att bli utsatt och effekten av detta

Rädslan för könsbaserat våld påverkar kvinnors rörelsefrihet

- Undersökningen visar att hälften av alla kvinnor åtminstone ibland undviker vissa situationer eller platser av rädsla för att utsättas för fysiska eller sexuella övergrepp. Jämförelsevis framgår det av befintliga allmänna opinionsundersökningar om brott och brottsoffer att mäns rädsla för att bli utsatta för brott och den inverkan detta har på deras liv generellt sett är mindre än kvinnornas. Kvinnors rädsla att bli utsatta för brott – och särskilt rädslan för könsbaserat våld – måste erkännas och åtgärdas på EU-nivå och i medlemsländerna, liksom på lokal nivå, på grund av den negativa inverkan detta har på kvinnornas fria rörlighet.

Högre nivåer av rädsla kan vara ett tecken på övergrepp

- Många kvinnor som uppger en högre nivå av rädsla för övergrepp har ofta utsatts för fysiskt eller sexuellt våld. Eftersom den högre nivån av rädsla kan vara tecken på erfarenheter av övergrepp kan vårdpersonal och andra relevanta rättstillämpare uppmanas

att vid behov fråga om och samla in information om rädslan för att bli utsatt för övergrepp för att kunna identifiera eventuella övergrepp.

1.8. Attityder till våld mot kvinnor och medvetenhet om detta

Öka medvetenheten om våld mot kvinnor

- Kvinnornas uppfattning av huruvida våld mot kvinnor är vanligt i deras land är nära kopplad till deras personliga erfarenheter av att ha utsatts för våld av en partner eller av en annan person, deras kännedom om andra kvinnor som utsätts för våld och deras medvetenhet om kampanjer mot våld mot kvinnor. Samspelet mellan dessa faktorer måste beaktas när man utformar politiken för att öka medvetenheten om våld mot kvinnor i olika miljöer och bland olika grupper av kvinnor.
- Riktade kampanjer i EU-länderna är viktiga för att öka kvinnors (och mäns) kunskaper om könsbaserat våld, uppmuntra anmälan, skydda utsatta och arbeta förebyggande.

Se till att förväntningarna på stödverksamheterna kan uppfyllas i praktiken

- Kvinnor som utsatts för våld anmäler sällan detta till de specialiserade stödverksamheter som finns. För att kampanjerna för att öka medvetenheten om våld mot kvinnor ska kunna lyckas och för att uppmuntra anmälan av våld måste det finnas specialiserad stödverksamhet med tillräckliga resurser för att uppfylla offrens behov.

Se till att kampanjerna grundas på befintliga bevis om våld mot kvinnor

- Om det saknas uppgifter på nationell nivå kan resultaten från FRA:s undersökning om våld mot kvinnor användas för att förstärka informationskampanjer och åtgärder i EU-länderna avseende denna typ av våld.

HUR LÄSER MAN RESULTATEN?

De nivåer av våld som rapporteras varierar mellan EU-länderna. Mer detaljer om detta finns i det online-verktyg som åtföljer rapporten. Det finns flera möjliga förklaringar till dessa skillnader.

Att erkänna skillnaderna mellan länderna

På samma sätt som den officiella brottsstatistiken varierar i betydande grad mellan olika länder finns ofta stora skillnader mellan länderna i fråga om den rapporterade brottsligheten när människor intervjuas för en brottsofferundersökning. Detta gäller brott i allmänhet och särskilt förekomsten av våld mot kvinnor, vilket är en mycket känslig fråga att tala om i en undersökningsintervju.

Skillnaderna mellan länderna i fråga om förekomsten av våld som rapporteras i FRA:s undersökning måste betraktas mot bakgrund av en rad faktorer. Exempelvis visar den officiella brottsstatistiken stora skillnader mellan länderna i fråga om allt våld, däribland våld mot kvinnor i de fall det finns tillgängliga uppgifter om detta. Allmänna brottsundersökningsuppgifter, och undersökningar som särskilt rör våld mot kvinnor, visar alltid skillnader mellan länderna i fråga om förekomsten av våld. Å andra sidan uppvisar FRA:s undersökning mindre skillnader mellan EU-länderna när det gäller våld än Världshälsoorganisationens undersökning om kvinnors hälsa och våld i hemmet, som omfattande 10 länder (uppgifterna samlades in 2000–2003). När man jämför FRA-undersökningens resultat i fråga om förekomsten av våldtäkt med den nationella undersökning som gjordes i USA om våld i nära relationer och sexuellt våld, och som omfattar alla 50 delstater (datainsamlingen gjordes 2010) är skillnaderna mellan EU:s medlemsländer mindre än skillnaderna mellan delstaterna i USA. FRA-undersökningens resultat stämmer också i stor utsträckning överens med resultaten från nationella undersökningar om våld mot kvinnor i de EU-länder där sådana finns tillgängliga.

Möjliga förklaringar till skillnader mellan länderna

Även om man kan förvänta sig skillnader mellan länderna i undersökningsresultatens siffror om våld mot kvinnor, i linje med andra undersökningsresultat, är det svårare att förklara och dra allmänna slutsatser av dessa skillnader mellan de 28 olika länderna. Här följer fem möjliga förklaringar till de skillnader som observerats mellan länder i förekomsten av våld mot kvinnor. Förklaringarna måste undersökas ytterligare och bör betraktas med andra möjliga förklaringar i åtanke på den nationella nivån.

- 1) Det kan finnas skillnader mellan länderna i fråga om hur kulturellt accepterat det är att tala med andra om erfarenheter av våld mot kvinnor. När man ser på undersökningsresultaten är det viktigt att beakta möjligheten att det i samhällen där våld i nära relationer betraktas som en privat angelägenhet är mindre sannolikt att man talar om våld mot kvinnor med familj och vänner, och där är det också mer sällan detta våld anmäls till polisen. Det kan också innebära att det är svårt att tala om det under en undersökningsintervju.
- 2) Ökad jämställdhet kan leda till att fler anmäler våld mot kvinnor. Det är mer sannolikt att dessa brott hanteras och bekämpas på ett öppet sätt i samhällen som är mer jämställda.
- 3) Kvinnors exponering för riskfaktorer i fråga om våld kan undersökas på nationell nivå med avseende på faktorer som kan öka exponeringen för våld. Det kan handla om sysselsättningsmönster (att arbeta utanför hemmet) samt umgänges- och livsstilmönster (att gå ut eller dejta).
- 4) Skillnaderna mellan länderna i de totala nivåerna av våldsbrott måste granskas parallellt med slutsatserna om våld mot kvinnor. En högre grad av urbanisering i ett land är exempelvis normalt kopplad till högre brottslighet.
- 5) Undersökningen visade att det finns en koppling mellan förövarnas alkoholvanor och kvinnors erfarenheter av våld i nära relationer (våld i hemmet). Olika dryckesmönster i medlemsländerna kan därför vara en förklaring till vissa aspekter av våld mot kvinnor, vilken i sin tur måste granskas parallellt med mönster för de enskilda förövarnas våldsamhet, som kanske inte är begränsad till våld mot kvinnor.

Dessa och andra faktorer måste undersökas ytterligare när man granskar resultaten på nationell nivå.

2

Vad visar resultaten?

I det här avsnittet sammanfattar vi ett urval av de viktigaste resultaten från undersökningen, som återspeglar de huvudområden som togs upp i frågeformuläret.

I rapporten över undersökningens viktigaste resultat och onlineverktyget för undersökningsresultaten presenteras undersökningsresultaten i detalj, och där kan användaren extrahera uppgifter på olika sätt med hjälp av onlineverktyget.

Frågor om erfarenheter efter 15 års ålder, före 15 års ålder och under tolv månadersperioden före undersökningsintervjuerna

Deltagarna i undersökningen var kvinnor i åldern mellan 18 och 74. För att skilja ut händelser som ägt rum under barndomen, och på grundval av etablerad undersökningspraxis, angavs i undersökningsfrågorna åldern 15 år som åldersgräns när kvinnorna ombads berätta om händelser som ägt rum före och efter den åldern.

Olika undersökningar har valt olika åldersgränser vid formuleringen av undersökningsfrågor. FRA har för denna undersökning grundat sig på Världshälsoorganisationens undersökning om kvinnors hälsa och våld i hemmet, där man också valt 15 år som åldersgräns.

I FRA:s undersökning ombads kvinnorna skilja mellan händelser som ägt rum efter att de fyllt 15 (och under resten av livet) och under tolv månadersperioden före undersökningsintervjuerna. Genom att kvinnorna tillfrågades om händelser under de senaste 12 månaderna blir det lättare att skilja mellan händelser som ligger nära i tid och sådant som inträffat för länge sedan. På så sätt får man också uppgifter som är direkt politiskt relevanta för aktuell praxis, till exempel för hur man ska hjälpa utsatta i nuläget.

2.1. Fysiskt och sexuellt våld

► Fysiskt våld:

Uppskattningsvis 13 miljoner kvinnor i EU har upplevt fysiskt våld under tolv månadersperioden före undersökningsintervjuerna. Detta motsvarar 7 procent av kvinnorna i åldern 18-74 inom EU.¹

► Sexuellt våld:

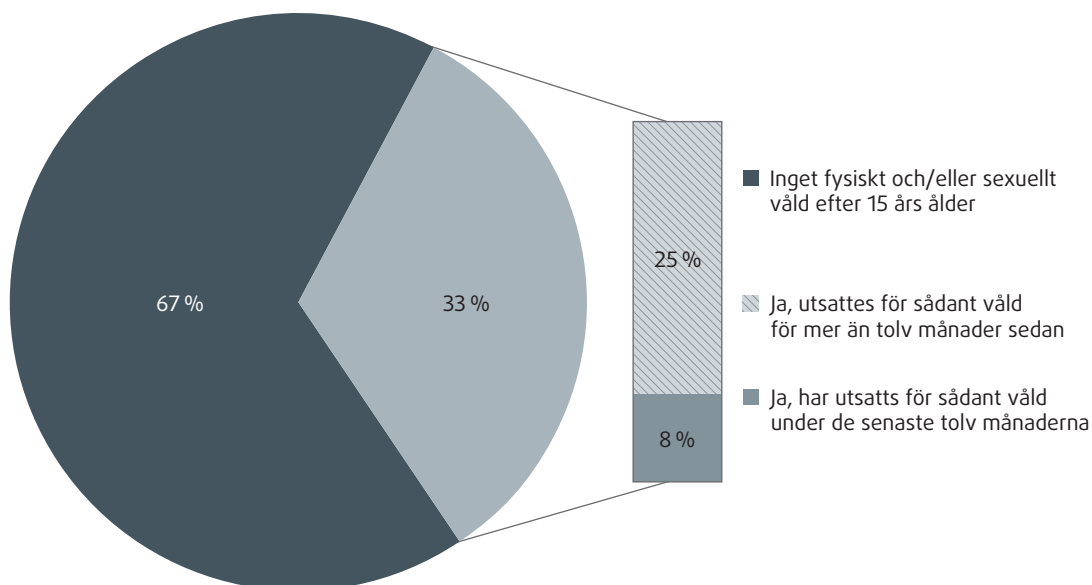
Uppskattningsvis 3,7 miljoner kvinnor i EU har upplevt sexuellt våld under tolv månadersperioden före undersökningsintervjuerna – det motsvarar 2 procent av kvinnorna i åldern 18-74 i EU.

Omfattningen av fysiskt och sexuellt våld

- En av tre kvinnor (33 procent) har upplevt fysiskt och/eller sexuellt våld efter 15 års ålder.
- Omkring 8 procent av kvinnorna har upplevt fysiskt och/eller sexuellt våld under tolv månadersperioden före undersökningsintervjuerna (figur 1 a).
- Av alla de kvinnor som har eller har haft en partner, har 22 procent utsatts för fysiskt och/eller sexuellt våld av denne efter att de fyllt 15 (tabell 1).

¹ Enligt Eurostats onlinedatabas bodde 186 590 848 kvinnor i åldern 18-74 i EU den 1 januari 2013, se: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database (data code demo_pjan, extraherad den 16 augusti 2013).

Figur 1 a: Kvinnor som upplevt fysiskt och/eller sexuellt våld efter att de fyllt 15 och under tolv månadersperioden före intervjun, EU-28 (i procent)

Anm.: Baserat på alla respondenter (antal: 42 002).
Källa: Uppgifter från FRA:s undersökning om könsbaserat våld mot kvinnor, 2012

Ruta 1: Frågor som ställdes – fysiskt och sexuellt våld

Fysiskt våld

Hur ofta har någon gjort något av följande mot dig efter att du fyllt 15 och fram till nu/under de senaste 12 månaderna?

- Knuffat dig.
- Slagit dig med öppen hand.
- Kastat ett hårt föremål mot dig.
- Hållit fast dig eller dragit dig i håret.
- Slagit dig med knytnäven eller ett hårt föremål eller sparkat dig.
- Bränt dig.
- Försökt kväva eller strypa dig.
- Knivskurit dig, huggit mot dig eller skjutit mot dig.
- Dunkat ditt huvud mot något.

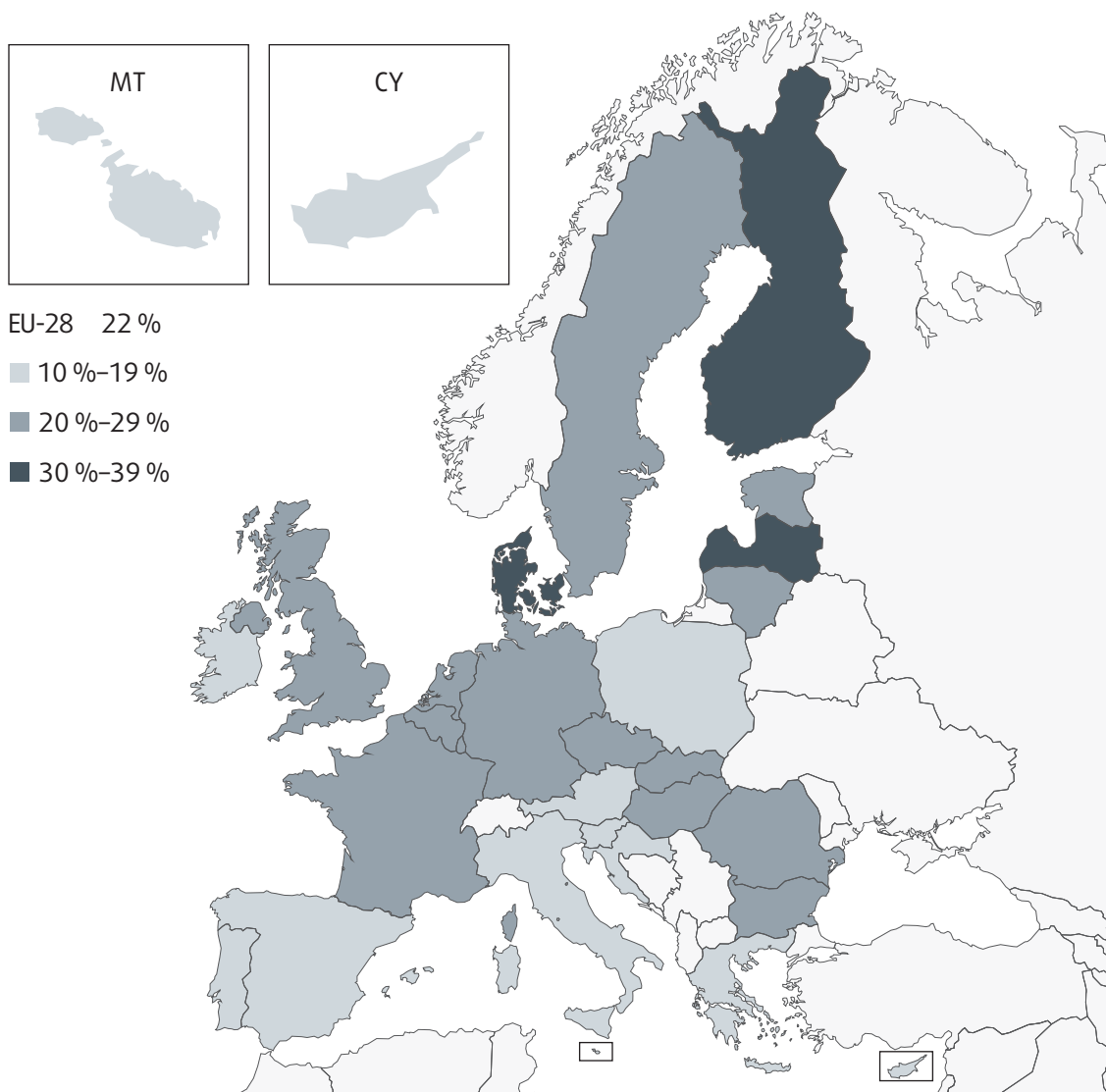
Sexuellt våld

Hur ofta har något av följande hänt dig efter att du fyllt 15 och fram till nu/under de senaste 12 månaderna?

- Någon har tvingat dig till samlag genom att hålla fast dig eller på något sätt göra dig illa. [VID BEHOV: Med samlag menar vi här oralsex eller anal eller vaginal penetration.]
- Någon har försökt tvinga dig till samlag genom att hålla fast dig eller på något sätt göra dig illa. [VID BEHOV: Med samlag menar vi här oralsex eller anal eller vaginal penetration.]
- Någon har tvingat dig att delta i någon form av sexuell aktivitet mot din vilja eller när du inte har kunnat säga nej.
- Du har gått med på sexuella aktiviteter för att du varit rädd för vad som skulle hända om du sa nej.

Frågorna om fysiskt och sexuellt våld ställdes separat med avseende på den nuvarande partnern, tidigare partner och andra personer.

Figur 1 b: Fysiskt och/eller sexuellt våld från en partners sida efter 15 års ålder, EU-28 (i procent)

Källa: Uppgifter från FRA:s undersökning om könsbaserat våld mot kvinnor, 2012

Tabell 1: Kvinnor som utsatts för fysiskt och/eller sexuellt våld av en nuvarande eller tidigare partner, eller av en annan person efter att de fyllt 15, per EU-medlemsland (procent)^{a, b, c}

Medlemsland	En partner (nuvarande eller tidigare) ^b	Annan person ^c	En partner och/eller annan person ^c
AT	13	12	20
BE	24	25	36
BG	23	14	28
CY	15	12	22
CZ	21	21	32
DE	22	24	35
DK	32	40	52
EE	20	22	33
EL	19	10	25

Medlemsland	En partner (nuvarande eller tidigare) ^b	Annan person ^c	En partner och/eller annan person ^c
ES	13	16	22
FI	30	33	47
FR	26	33	44
HR	13	13	21
HU	21	14	28
IE	15	19	26
IT	19	17	27
LT	24	16	31
LU	22	25	38
LV	32	17	39
MT	15	15	22
NL	25	35	45
PL	13	11	19
PT	19	10	24
RO	24	14	30
SE	28	34	46
SI	13	15	22
SK	23	22	34
UK	29	30	44
EU-28	22	22	33

Anm.: a Summan av resultaten i tabellens första 2 kolumner stämmer inte överens med resultatet i den kolumnen, vilket beror på att resultaten har olika beräkningsbaser (resultaten för partnervåld grundas på respondenter som har eller har haft en partner, och inte på alla kvinnor) och på det faktum att vissa kvinnor utsatts för våld av både en partner och av andra personer.
 b Av alla kvinnor som antingen var gifta, sammanboende utan att vara gifta eller i ett förhållande (utan att bo tillsammans) vid tidpunkten för intervjun eller någon gång tidigare (40 192).
 c Av alla respondenter (42 002).

Källa: Uppgifter från FRA:s undersökning om könsbaserat våld mot kvinnor, 2012

Kännetecken för fysiskt våld

- Omkring 31 procent av kvinnorna har utsatts för en eller flera fysiska våldshandlingar (se ruta 1) efter att de fyllt 15 (tabell 2). Det vanligaste är att kvinnan någon gång har blivit knuffad, men att utsluta denna form av våld från resultatet minskar bara förekomsten av fysiskt våld från 31 procent till 25 procent. Resultatet visar att många av de kvinnor som uppger att de blivit knuffade också har utsatts för andra former av fysiskt våld.
- Det vanligaste fysiska våldet är knuffar, slag med öppen hand och fasthållande eller dragning i håret.

Kännetecken för sexuellt våld

- Sammanlagt 11 procent av kvinnorna har utsatts för någon form av *sexuellt* våld (se ruta 1) efter att de fyllt 15, antingen av en partner eller av en annan person. En del kvinnor angav att de utsatts för en form av sexuellt våld, medan andra utsatts för flera former av sexuellt våld.

Tabell 2: Kvinnor som utsatts för olika former av fysiskt våld av en partner eller av andra personer efter att de fyllt 15, EU-28 (procent)^{a, b, c}

Typ av fysiskt våld	Nuvarande partner ^a	Tidigare partner ^b	Annan person ^c	Partner och/eller annan person ^c
Knuffad	5	19	13	23
Slagen med öppen hand	4	15	8	17
Hårt föremål kastat mot sig	2	8	4	9
Fasthållen eller dragen i håret	2	10	7	13
Slagen med knytnäve eller hårt föremål, eller sparkad	1	9	5	10
Bränd	0	1	0	1
Kvävnings- eller strykningsförsök	1	5	1	4
Knivskuren, huggen eller skjuten	0	1	1	1
Huvudet dunkat mot något	1	5	2	4
Något av ovanstående	7	24	20	31
Något av ovanstående utom knuffar	5	20	15	25

Anm.: *a Av alla kvinnor som antingen var gifta, sammanboende utan att vara gifta eller i ett förhållande (utan att bo tillsammans) vid tidpunkten för intervjun (30 675).*

b Av alla kvinnor som tidigare hade varit antingen gifta, sammanboende utan att vara gifta eller i ett förhållande (utan att bo tillsammans) minst en gång (25 870).

c Av alla respondenter (42 002).

Källa: Uppgifter från FRA:s undersökning om könsbaserat våld mot kvinnor, 2012

Omfattningen av våldtäkt

En av tjugo kvinnor (5 procent) har blivit våldtagen efter 15 års ålder. Denna siffra baseras på svaren på frågan: "Hur ofta har någon tvingat dig till samlag genom att hålla fast dig eller på något sätt göra dig illa efter att du fyllde 15?"

I flera EU-länders lagstiftning omfattar den juridiska definitionen av våldtäkt mer än att förövaren använder sig av fysiskt tvång. Därför kan omfattningen av våldtäkt inom EU vara större än 5 procent. En del fall av våldtäkt kan också innefattas i kvinnornas svar på en annan av undersökningens frågor: "Hur ofta har någon tvingat dig att delta i någon form av sexuell aktivitet mot din vilja eller när du inte har kunnat säga nej, efter att du fyllde 15?"

Undersökningens resultat när det gäller våldtäkter måste granskas parallellt med resultaten av andra undersökningsfrågor om sexuellt våld. I FRA:s undersökning tillfrågades kvinnorna om sina erfarenheter av

fyra former av sexuellt våld. Kvinnorna fick ange vilka, om några, av de olika formerna de upplevt. Följande beskriver resultaten av kvinnornas upplevelser efter att de fyllt 15:

- ▶ 5 procent av kvinnorna har tvingats till samlag.
- ▶ 6 procent av kvinnorna anger att någon har försökt tvinga dem till samlag.
- ▶ 6 procent av kvinnorna anger att de tvingats delta i någon form av sexuell aktivitet mot sin vilja eller när de inte har kunnat säga nej.
- ▶ 6 procent har gått med på någon form av sexuell aktivitet av rädsla för vad som skulle hända om de sa nej.
- ▶ Av de kvinnor som anger att de utsatts för sexuellt våld av någon annan än en partner anger nästan en av tio att fler än en förövare var inblandad i den händelse som de beskriver som *det allvarligaste* sexuella övergreppet de utsatts för.

Upprepade incidenter av sexuellt våld

Över hälften av de kvinnor som uppger att deras nuvarande partner antingen har våldtagit eller försökt våldta dem eller tvingat dem att delta i en sexuell aktivitet som de inte kunnat säga nej till, har upplevt mer än en incident av sexuellt våld. Nästan en tredjedel av dem som utsatts för våldtäkt (31 procent) har utsatts för minst sex incidenter av sin nuvarande partner.

När det gäller sexuellt våld utövat av tidigare partner följer resultaten ett liknande mönster. Beroende på vilken typ av sexuellt våld det är fråga om har en tredjedel till en fjärdedel av kvinnorna utsatts för mer än en incident.

Detaljer i fråga om våld i nära relationer

- En tredjedel (34 procent) av dem som utsatts för fysiskt våld av en tidigare partner har upplevt minst fyra olika former av fysiskt våld.
- Våld utövat av en tidigare partner inträffade oftast under den tid förhållandet pågick, men en av sex kvinnor (16 procent) utsattes för våld även efter det att förhållandet tagit slut.

Våld under graviditet

Av de kvinnor som utsatts för våld av en tidigare partner och var gravida under det förhållandet var det 42 procent som utsattes för våld av denna tidigare partner under själva graviditeten. Jämförelsevis var det 20 procent av de kvinnor som utsatts för våld av sin nuvarande partner som också utsatts för våld av denne när de varit gravida. Skillnaderna mellan dessa siffror kan bero på att kvinnor i mindre utsträckning kan eller vill berätta om våld som de utsätts för av sin nuvarande partner i intervjusituationen – detta antagande måste dock undersökas ytterligare.

Detaljer om våld av annan förövare än en partner

- En av fem kvinnor (22 procent) har utsatts för fysiskt våld av någon annan än sin partner efter 15 års ålder.
- Av de kvinnor som utsatts för *fysiskt* våld av någon annan än en partner, anger 67 procent att förövaren var en man och ytterligare 7 procent anger att de utsatts för fysiskt våld av både män och kvinnor. När det gäller sexuellt våld anger 97 procent av kvinnorna att förövaren var en man (tabell 3).

Tabell 3: Förövarens kön vid fysiskt och sexuellt våld efter 15 års ålder när förövaren var någon annan än en nuvarande eller tidigare partner, EU=28 (procent)

	Fysiskt våld	Sexuellt våld
Man	67	97
Kvinna	26	2
Båda	7	0
Inget svar	1	0
Antal respondenter	7 207	2 296

Källa: Uppgifter från FRA:s undersökning om könsbaserat våld mot kvinnor, 2012

2.2. Följderna av våld

Våldets effekter på offret

- ▶ När kvinnor berättar om den allvarligaste incidenten av sexuellt våld de utsatts för, uppger de oftast att deras känslomässiga reaktion vid tillfället var skräck, vrede och skam över händelsen. Kvinnor som utsatts för sexuellt våld av någon annan än en partner uppgav också i hög grad att de reagerat med chock.
- ▶ När det gäller de långsiktiga psykiska effekterna av våld (se tabell 4), ledde övergreppen till minskat självförtroende hos offren och fick dem att känna

sig sårbara och ängsliga, oavsett om förövaren var en partner eller en annan person.

- ▶ De som utsatts för sexuellt våld anger ofta att de drabbats av ett stort antal psykiska följdverkningar.
- ▶ Kvinnor upplever oftare olika långsiktiga psykiska följdverkningar efter våld i relationer än efter våld där förövaren var någon annan än en partner. Detta kan dels återspegla reaktionerna på den allvarligaste våldshändelse man utsatts för av sin partner, vilket efterfrågades i undersökningen, dels att våld i en relation oftare inbegriper flera incidenter under en längre tidsperiod.

Tabell 4: Långsiktiga psykiska följdverkningar av de allvarligaste incidenterna av våld efter 15 års ålder, per typ av våld och förövare (procent)^{a, b}

	En partner (nuvarande eller tidigare)		Annan än partner	
	Fysiskt våld	Sexuellt våld	Fysiskt våld	Sexuellt våld
Typ av psykisk följdverkan				
Depression	20	35	8	23
Ångest	32	45	23	37
Panikattacker	12	21	8	19
Förlorat självförtroende	31	50	17	40
Sårbarhetskänslor	30	48	24	47
Sömnsvårigheter	23	41	13	29
Koncentrationssvårigheter	12	21	7	16
Relationsproblem	24	43	9	31
Annat	3	5	4	4
Antal valda kategorier				
Ingen	28	9	43	16
1	26	21	28	25
2-3	27	31	19	35
4 eller fler	17	38	8	24
Inget svar	2	(1)	2	1
Antal respondenter	5 415	1 863	4 237	1 847

Anm.: a Respondenterna kunde ge fler än ett svar, vilket medför att summan av kategorierna kan vara mer än 100 procent.
 b Resultat som baseras på ett litet antal svar är statistiskt mindre tillförlitliga. Därför har observationer som baseras på färre än 30 svar satts inom parentes och observationer som baseras på färre än 5 svar uteslutits (markeras med -).
 Källa: Uppgifter från FRA:s undersökning om könsbaserat våld mot kvinnor, 2012

Kontakt med polisen och andra instanser

- En tredjedel (33 procent) av offren för våld i en nära relation och en fjärdedel (26 procent) av dem som utsatts för våld av en annan person än sin partner kontaktade antingen polisen eller någon annan organisation (exempelvis brottsofferorganisation) efter den allvarligaste incidenten av våld. Den högre anmälningfrekvensen för våld i en nära relation kan återspegla en vanlig situation där kvinnor som utsatts för upprepade incidenter av våld i relationen till slut anmäler den allvarligaste incidenten i ett försök att förhindra att våldet upprepas eller trappas upp, medan våld som utövas av en annan än en partner sannolikt ofta är en isolerad händelse med lite risk för upprepning. I tabell 5 finns en uppdelning av informationen om kontakt eller inte kontakt med olika instanser uppdelat per typ av förövare och typ av våld.
- Sammantaget anmälde offren den allvarligaste incidenten av våld i nära relationer till polisen i 14 procent av fallen och den allvarligaste incidenten av våld utövat av en annan förövare i 13 procent av fallen.

- För omkring en fjärdedel av offren var skälet till att de inte rapporterat den allvarligaste incidenten av våld i en nära relation eller av en annan förövare till polisen eller en annan instans att de kände skam eller förlägenhet.

Behov hos offren som inte tillgodoses

- På frågan om vilken typ av hjälp de hade behövt svarar kvinnorna att de efter den allvarligaste incidenten av våld först och främst hade velat ha någon att tala med och få stöd av (33–54 procent beroende på typ av våld och förövare), därefter skydd (12–25 procent) och annan praktisk hjälp (13–21 procent).

Att komma över våldet

- De flesta offren (57–60 procent, beroende på typ av förövare och våld) hade berättat för någon om den allvarligaste incidenten de hade upplevt (tabell 5). Omkring en tredjedel av dem som utsatts för våld i en nära relation (35 procent) uppgav att de fått stöd av familj och vänner för att komma över våldet.

Tabell 5: Att kontakta olika tjänster och tala med andra om den allvarligaste incidenten efter 15 års ålder, per typ av våld och typ av förövare (procent)^a

	En partner (nuvarande eller tidigare)		Annan än partner	
	Fysiskt våld	Sexuellt våld	Fysiskt våld	Sexuellt våld
Respondenten kontaktade polisen eller en annan instans	31	39	24	30
Talade med någon annan	36	28	44	37
Talade inte med någon	32	32	31	33
Inget svar	1	(0)	1	1
Antal respondenter	5 415	1 863	4 237	1 847

Anm.: ^a Resultat som baseras på ett litet antal svar är statistiskt mindre tillförlitliga. Därför har observationer som baseras på färre än 30 svar satts inom parentes och observationer som baseras på färre än 5 svar uteslutits (markeras med -).
 Källa: Uppgifter från FRA:s undersökning om könsbaserat våld mot kvinnor, 2012

2.3. Psykiskt våld i nära relationer

- ▶ En av tre kvinnor (32 procent) har utsatts för någon form av psykiskt våld av en nuvarande eller tidigare partner. Detta innefattar beteende som att förminska eller förnedra kvinnan offentligt eller privat, förbjuda henne att lämna hemmet eller låsa in henne, tvinga henne att titta på pornografi mot sin vilja, skrämma henne med flit och hota med våld mot henne eller mot någon annan som hon bryr sig om.
- ▶ Sammanlagt 43 procent av kvinnorna har upplevt någon form av psykiskt våld i en nära relation (figur 2 a). Detta kan innefatta psykiskt förtryckande beteende och andra former av psykiskt våld som kontrollerande beteende (t.ex. att försöka hindra kvinnan från att träffa vänner eller besöka släktingar), ekonomiskt förtryck (som att förbjuda

kvinnan att arbeta utanför hemmet) och utpressning (tabell 6).

- ▶ De vanligaste formerna av psykiskt våld innefattar att förövaren förminskar eller förnedrar kvinnan privat, kräver att få veta var hon är på ett sätt som går utöver normalt intresse och blir arg när hon talar med andra män. En av fyra kvinnor har upplevt dessa beteenden i en nära relation.
- ▶ Omkring 5 procent av kvinnorna har upplevt ekonomiskt förtryck i sitt nuvarande förhållande och 13 procent av kvinnorna har upplevt någon form av ekonomiskt förtryck i tidigare relationer. Detta innefattar fall där partnern hindrar kvinnan från att fatta egna beslut om familjens ekonomi eller förbjuder henne att arbeta utanför hemmet.

Ruta 2: Frågor som ställdes – psykiskt våld

Hur ofta har din nuvarande partner/Har någon tidigare partner någonsin gjort något av följande?

- Försökt hindra dig från att träffa dina vänner.
- Försökt begränsa din kontakt med din familj eller dina släktingar.
- Krävt att få veta var du är på ett sätt som går utöver normalt intresse.
- Blivit arg om du talat med en annan man (eller en annan kvinna, om din partner är en kvinna).
- Anklagat dig för otrohet.
- Hindrat dig från att fatta beslut om familjens ekonomi och från att göra självständiga inköp.
- Förbjudit dig att arbeta utanför hemmet.
- Förbjudit dig att lämna hemmet, tagit ifrån dig bilnycklar eller låst in dig.

Hur ofta har din nuvarande partner/Har någon tidigare partner någonsin gjort något av följande?

- Förminskat eller förnedrat dig inför andra.
- Förminskat eller förnedrat dig privat.
- Gjort saker för att skrämma dig med flit, t.ex. genom att skrika och slå sönder saker.
- Tvingat dig att titta på pornografi mot din vilja.
- Hotat att ta barnen ifrån dig.
- Hotat att skada dina barn.
- Skadat dina barn.
- Hotat att skada eller döda någon annan som du bryr dig om.

Hur ofta har något liknande hänt dig? Har din nuvarande eller någon av dina tidigare partner ...

- hotat att skada dig fysiskt?

Tabell 6: Psykiskt våld i nära relationer, per typ av övergrepp och typ av partner (procent)^a

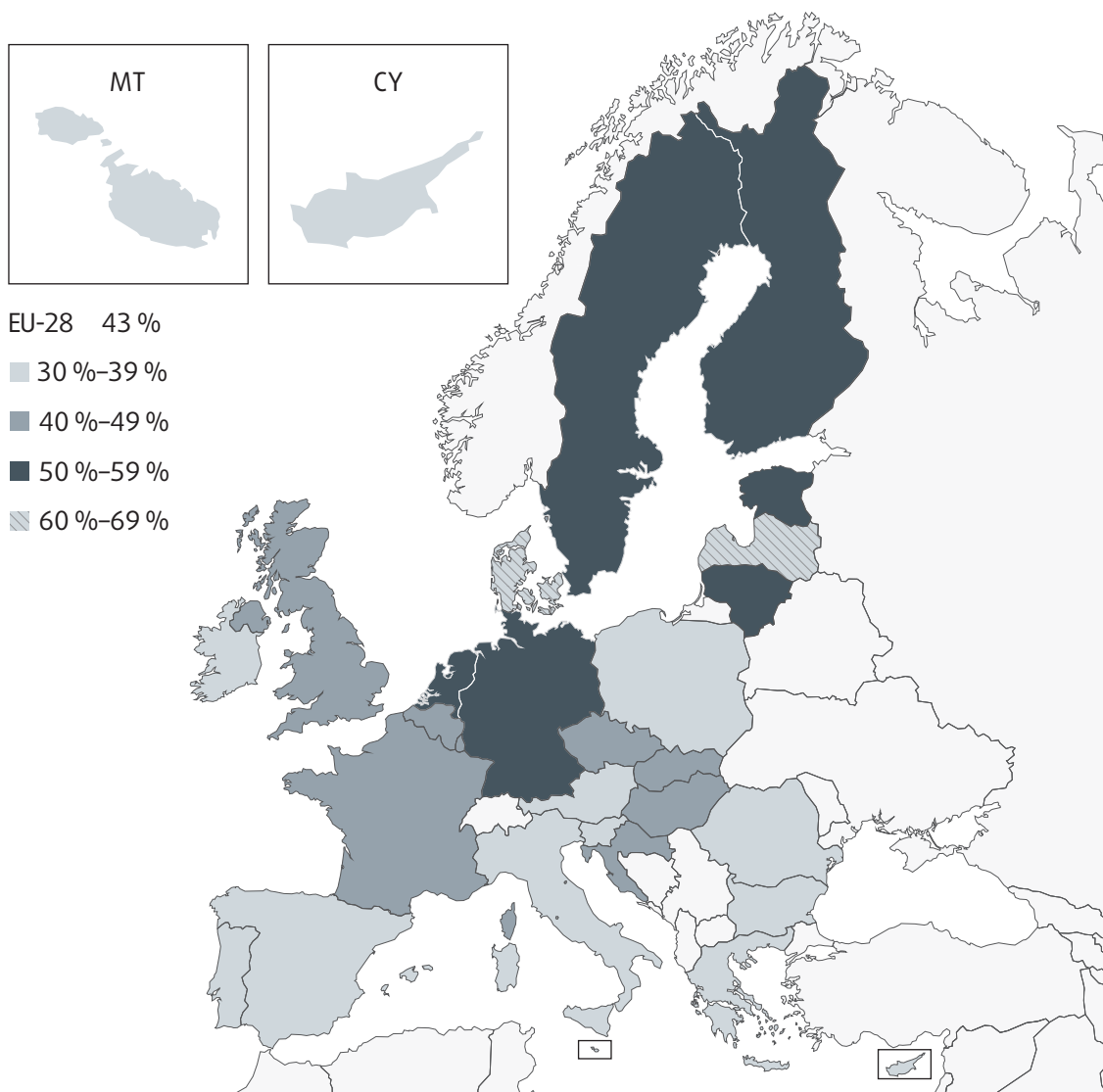
	Nuvarande partner ^b	Tidigare partner ^c	En partner (nuvarande eller tidigare) ^d
Kontrollerande beteende	16	40	35
Ekonomiskt förtryck	5	13	12
Förtryckande beteende	15	37	32
Utpressning med barn/barnmisshandel	2	14	8
Psykiskt förtryck	23	48	43

- Anm.: *a* När det gäller nuvarande partner avser procenttalet de kvinnor som uppger att de utsatts för en viss form av psykiskt våld åtminstone någon gång under förhållandet. När det gäller tidigare partner tillfrågades respondenterna om sina upplevelser av var och en av de olika typerna av psykiskt våld från någon tidigare partner. I kolumnen "En partner" kombineras dessa 2 uppgifter, dvs. kvinnorna har upplevt psykiskt våld åtminstone någon gång i det nuvarande förhållandet eller i ett tidigare förhållande.
- b* Baserat på alla kvinnor som vid tidpunkten för intervjun hade en partner, dvs. var gifta, sammanboende utan att vara gifta eller i ett förhållande utan att bo ihop (30 675), med undantag för punkten Utpressning med barn/barnmisshandel, som baseras på alla kvinnor som hade en partner och som hade eller hade haft vårdnaden om barn (24 770).
- c* Baserat på alla kvinnor som tidigare hade haft en partner, dvs. varit gifta, sammanboende utan att vara gifta eller i ett förhållande utan att bo ihop (25 870), med undantag för punkten Utpressning med barn/barnmisshandel, som baseras på alla kvinnor som tidigare haft en partner och som hade eller hade haft vårdnaden om barn (14 469).
- d* Av alla kvinnor som vid tidpunkten för intervjun, eller någon gång tidigare var eller hade varit gifta, sammanboende utan att vara gifta eller i ett förhållande utan att bo ihop (40 192), med undantag för punkten Utpressning med barn/barnmisshandel, som baseras på alla kvinnor som hade eller hade haft en partner och som hade eller hade haft vårdnaden om barn (31 418).
- Källa: Uppgifter från FRA:s undersökning om könsbaserat våld mot kvinnor, 2012

- ▶ Av de kvinnor som för närvarande är i ett förhållande har 7 procent utsatts för minst fyra olika former av psykiskt våld (figur 2 b).
- ▶ De flesta kvinnor som upplevt flera (minst fyra) former av psykiskt våld uppgav också att deras nuvarande partner hade varit fysiskt och/eller sexuellt våldsamt mot dem.
- ▶ Sannolikheten för att en kvinna ska utsättas för psykiskt våld i en relation ökar i proportion till partners alkoholkonsumtion. Ju oftare en partner dricker sig full, desto vanligare är det att det förekommer psykiskt våld i relationen.

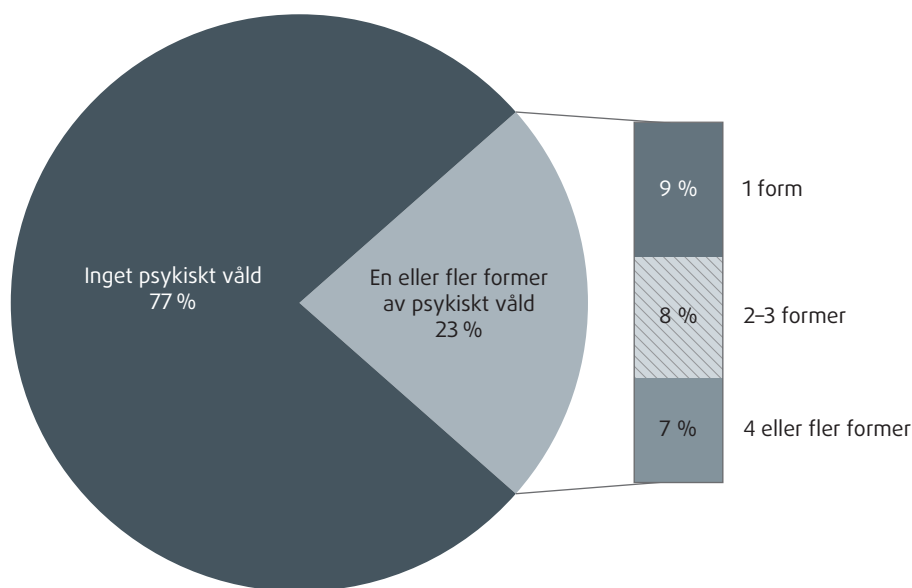

Figur 2 a: Psykiskt våld i nära relationer efter 15 års ålder, EU-28 (procent)

Källa: Uppgifter från FRA:s undersökning om könsbaserat våld mot kvinnor, 2012

Figur 2 b: Psykiskt våld av en nuvarande partner under förhållandet och antalet olika former av psykiskt våld som upplevts av kvinnor, EU-28 (procent)^{a, b}

Anm.: a Baserat på alla respondenter som har en nuvarande partner (30 675).

b Tagna var för sig blir summan av kategorierna "1 form", "2-3 former" och "4 eller fler former" 24 procent, medan det totalt är 23 procent av kvinnorna som har upplevt en eller flera former psykiskt våld. Skillnaden beror på avrundning.

Källa: Uppgifter från FRA:s undersökning om könsbaserat våld mot kvinnor, 2012

2.4. Stalking

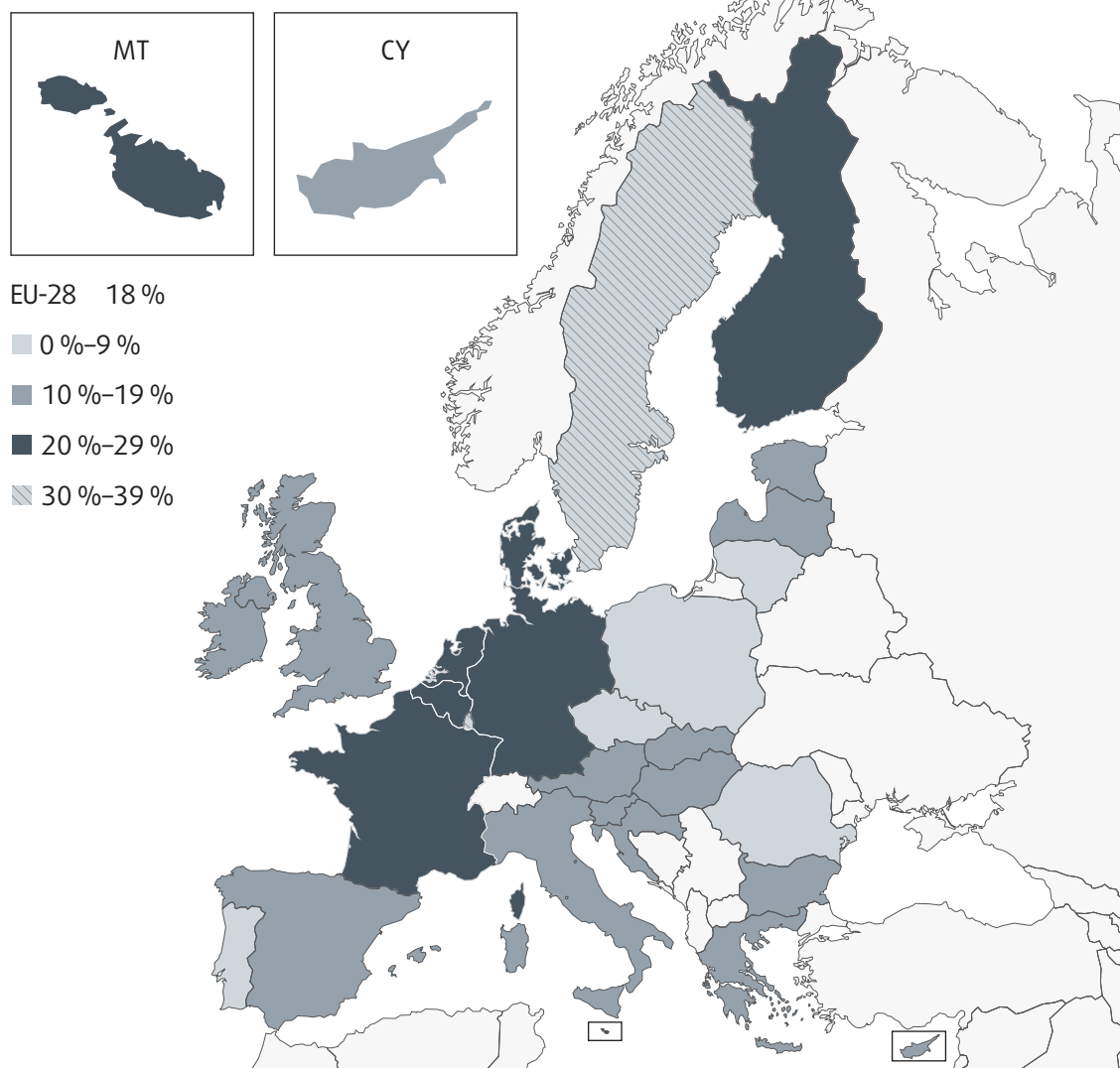
- ▶ I EU:s 28 medlemsländer har 18 procent av kvinnorna upplevt stalking någon gång efter att de fyllt 15 (figur 3 a) och 5 procent har upplevt stalking under tolv månadersperioden före undersökningsintervjuerna. Detta innebär att omkring 9 miljoner kvinnor i EU:s 28 medlemsländer har upplevt stalking under en tolv månadersperiod.
- ▶ Omkring 14 procent av kvinnorna har fått kränkande eller hotfulla meddelanden eller telefonsamtal upprepade gånger från samma person, och 8 procent har förföljts eller upplevt att någon utan giltigt skäl uppehållit sig utanför deras bostad eller arbetsplats. Av alla kvinnorna i undersökningen har 3 procent upplevt stalking som innefattat att samma person upprepade gånger har skadat hennes egendom.
- ▶ En av tio kvinnor (9 procent) har stalkats av en tidigare partner (figur 3 b).

Ruta 3: Frågor som ställdes – stalking

Du kan ha befunnit dig i en situation där en person upprepade gånger uppträtt kränkande eller hotfullt mot dig. När du svarar på följande frågor vill jag att du tänker på såväl nuvarande som tidigare partner och även andra personer. Har du sedan du fyllt 15 och tills nu/under de senaste 12 månaderna, upplevt att en person upprepade gånger har gjort en eller flera av nedanstående saker mot dig?

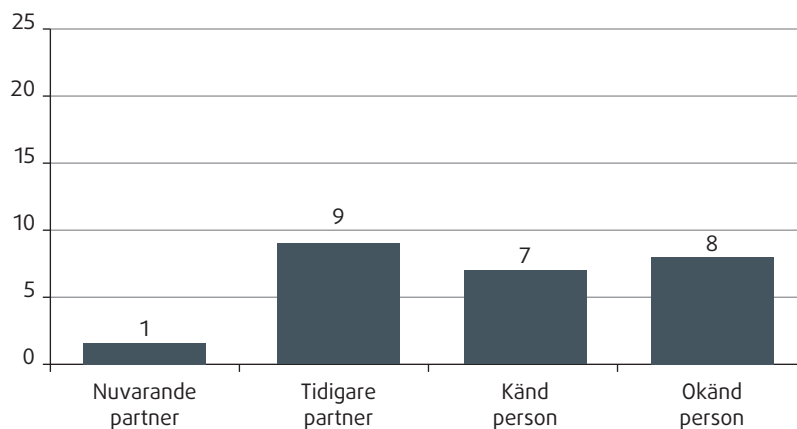
- Skickat e-post, sms eller snabbmeddelanden som varit kränkande eller hotfulla.
- Skickat brev eller kort som varit kränkande eller hotfulla.
- Ringt och förolämpat eller hotat dig, eller ringt och varit tyst i luren.
- Lagt ut kränkande kommentarer om dig på internet.
- Delat intima bilder eller filmer på dig, via internet eller mobiltelefon.
- Uppehållit sig utan giltigt skäl, eller väntat på dig, utanför din bostad, arbetsplats eller skola.
- Avsiktligt följt efter dig.
- Avsiktligt äventyrat eller förstört din egendom.

Figur 3 a: Förekomst av stalkning, kvinnors erfarenheter efter att de fyllt 15, EU-28 (procent)

Anm.: Baserat på alla respondenter (antal: 42 002).
 Källa: Uppgifter från FRA:s undersökning om könsbaserat våld mot kvinnor, 2012

Figur 3 b: Förekomst av stalkning efter 15 års ålder, per typ av förövare (procent)

Anm.: Nuvarande partner, antal respondenter: 31 007; tidigare partner, antal respondenter: 25 936; känd person, antal respondenter: 42 002; okänd person, antal respondenter: 42 002.
 Beroende på vad kvinnorna upplevt kunde de ange mer än en förövare.
 Källa: Uppgifter från FRA:s undersökning om könsbaserat våld mot kvinnor, 2012

- ▶ Nätstalkning – stalkning med e-post, sms eller via internet – drabbar främst yngre kvinnor. 4 procent av alla kvinnor mellan 18 och 29 i EU:s 28 medlemsländer, eller 1,5 miljon har upplevt nätstalkning under tolv månadersperioden före undersökningsintervjuerna, vilket kan jämföras med siffran för kvinnor som fyllt 60, där siffran är 0,3 procent.²
- ▶ Av alla de kvinnor som utsatts för stalkning hade en av fem (21 procent) upplevt stalkning som pågått i mer än två år.
- ▶ En av fem som utsatts för stalkning (23 procent) hade tvingats byta telefonnummer eller e-postadress till följd av den allvarligaste incidenten av stalkning.
- ▶ Tre fjärdedelar av alla fall av stalkning (74 procent) kom aldrig till polisens kännedom, däribland vissa av de allvarligaste stalkningsincidenterna som respondenterna uppgav i undersökningen.

2.5. Sexuella trakasserier

Forskning har visat att individer kan ha olika uppfattning om vad som utgör sexuella trakasserier. Variationerna av den subjektiva tolkningen av olika beteenden återspeglar också de gällande sociala och kulturella värderingar, normer och attityder som finns kring könsroller och lämpligt beteende mellan könen.

- ▶ Beroende på antalet olika former av sexuella trakasserier som efterfrågades i undersökningen tyder resultatet på att mellan 83 miljoner och 102 miljoner kvinnor (45–55 procent) i EU:s 28 medlemsländer har utsatts för sexuella trakasserier efter att de fyllt 15.
- ▶ Uppskattningsvis 24 miljoner till 39 miljoner kvinnor (13–21 procent) i EU:s 28 medlemsländer har utsatts för sexuella trakasserier sett till bara den tolv månadersperiod som föregick undersökningsintervjuerna.

Den övergripande förekomsten av sexuella trakasserier

- ▶ Baserat på *alla* elva punkter som användes i undersökningen för att mäta sexuella trakasserier (se förteckning i ruta 4), har varannan kvinna (55 procent) i EU upplevt sexuella trakasserier minst en gång efter att de fyllt 15, och en av fem kvinnor (21 procent) har upplevt det under tolv månadersperioden före undersökningsintervjuerna (figur 4).

Ruta 4: Frågor som ställdes – sexuella trakasserier

Några frågor om erfarenheter som kvinnor kan ha. Det kan ha hänt att du upplevt att människor betett sig mot dig på ett sätt som du känner varit oönskat och kränkande. Hur ofta har du utsatts för något av följande? Hur ofta har det hänt under de senaste 12 månaderna?

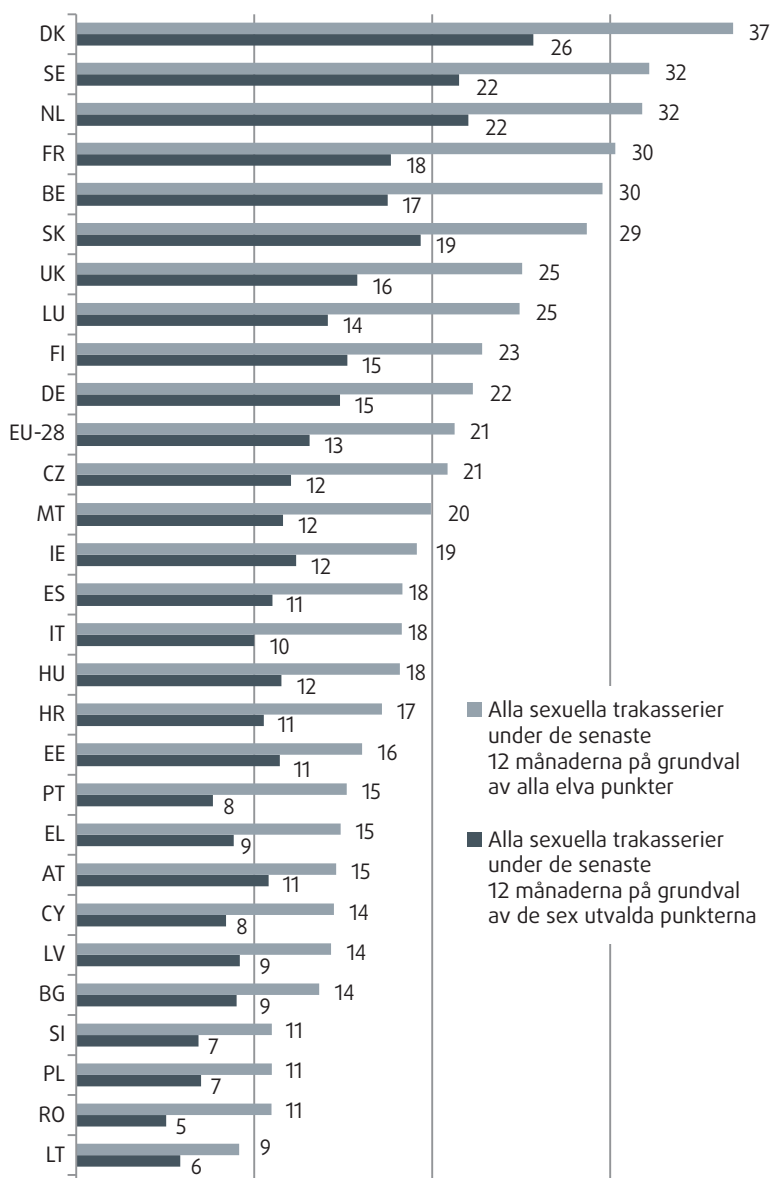
- *Oönskad beröring, kramar eller kyssar.**
- *Sexuella anspelningar eller skämt som du upplevt som kränkande.**
- *Ovälkomna närmanden om att dejta.*
- *Påträngande frågor om ditt privatliv som du upplevt som kränkande.*
- *Påträngande kommentarer om ditt utseende som du upplevt som kränkande.*
- *Påträngande blickar eller stirranden som fått dig att känna dig obekväma.*
- *Någon har skickat eller visat dig explicit sexuella bilder, foton eller föremål som du upplevt som kränkande.**
- *Någon har avsiktligt blottat sig för dig.**
- *Någon har tvingat dig att titta på pornografi mot din vilja.**
- *Oönskade e-postmeddelanden eller sms med explicit sexuellt innehåll som du upplevt som kränkande.**
- *Kränkande närmanden på sociala medier som Facebook eller chatforum på internet?*

Asterisken (*) markerar de sex punkter som kan anses vara allvarligast (av de sammanlagt elva punkter som undersökningen hade frågor om). Resultaten från dessa sex punkter har analyserats separat för att få en bedömning av vilka effekter urvalet av punkterna har för omfattningen av den typ av sexuella trakasserier som mäts i undersökningen.

² Kvinnorna i undersökningen kunde ange om de inte använde mobiltelefon, e-post, sociala medier eller internet i allmänhet. Resultaten när det gäller nätstalkning, liksom resultaten för nättrakasserier längre fram i rapporten, baseras på erfarenheterna hos de kvinnor som använder sig av dessa kommunikationsmedel. Undersökningsresultaten är därför jämkade med avseende på skillnaderna mellan medlemsländerna i fråga om i vilken omfattning befolkningen har tillgång till internet och använder mobiltelefoner.

- Om man ser *enbart* till de sex specifika former av sexuella trakasserier (se förteckning i ruta 4) som i undersökningen identifieras som mer hotfulla och allvarliga för respondenten, visar det sig att 45 procent av kvinnorna i EU har upplevt dessa former av sexuella trakasserier minst en gång i sitt liv, och 13 procent av dem har gjort det under tolv månadersperioden före undersökningsintervjuerna.
- Av de kvinnor som upplevt sexuella trakasserier minst en gång efter att de fyllt 15 uppgav 32 procent att förövaren var någon på hennes arbete – en kollega, en chef eller en kund.

Figur 4: Förekomsten av sexuella trakasserier under tolv månadersperioden före undersökningsintervjuerna, baserat på den fullständiga förteckningen och det specifika urvalet av punkter som används för att mäta sexuella trakasserier, per EU-medlemsland (procent)^{a, b, c}

Anm.:
 a Av alla respondenter (42 002).
 b Den fullständiga förteckningen omfattar alla elva punkter som användes i frågeformuläret för att mäta sexuella trakasserier (se ruta 4).
 c Det specifika urvalet omfattar följande sex punkter: oönskad beröring, kramar eller kyssar; sexuella anspelningar eller skämt som upplevts som kränkande; avsiktlig blottning, e-post eller sms med explicit sexuellt innehåll som upplevts som kränkande; explicit sexuella bilder, foton eller föremål som upplevts som kränkande; respondenten har tvingats titta på pornografi mot sin vilja.
 Källa: Uppgifter från FRA:s undersökning om könsbaserat våld mot kvinnor, 2012

Kännetecken för sexuella trakasserier

Sexuella trakasserier kan se ut på många olika sätt. Det kan vara fysiska handlingar, ord eller text t.ex. i form av nättrakasserier. Några exempel på sexuella trakasserier kan vara följande:

- ▶ Fysiska trakasserier – 29 procent av kvinnorna i EU:s 28 medlemsstater har upplevt oönskad beröring, kramar och kyssar efter att de fyllt 15.
- ▶ Verbala trakasserier – 24 procent av kvinnorna har utsatts för sexuella anspelningar eller skämt som de upplevt som kränkande.
- ▶ Icke-verbala trakasserier, däribland nättrakasserier – 11 procent av kvinnorna har fått oönskade, kränkande e-postmeddelanden eller sms med explicit sexuellt innehåll eller kränkande närmanden på sociala medier (uppgifterna gäller upplevelser efter 15 års ålder).
- ▶ När man granskar upprepade trakasserier är det en av fem kvinnor (19 procent) som upplevt oönskad beröring, kramar och kyssar åtminstone två gånger efter att de fyllt 15, och 6 procent av kvinnorna har utsatts för sådana fysiska trakasserier mer än sex gånger efter att de fyllt 15. Omkring 37 procent av alla utsatta kvinnor har upplevt två eller tre olika former av sexuella trakasserier efter att de fyllt 15, 27 procent har upplevt 4–6 olika former och 8 procent har upplevt minst sju olika former av sexuella trakasserier.

Detaljer i sexuella trakasserier

- ▶ Generellt sett är risken för att utsättas för sexuella trakasserier över genomsnittet för kvinnor i åldrarna 18–29 och 30–39. Mer än en tredjedel av kvinnorna (38 procent) i åldern 18–29 hade upplevt minst en form av sexuella trakasserier under tolv månadersperioden före undersökningsintervjuerna, och nästan en fjärdedel (24 procent) av kvinnorna i åldern 30–39.
- ▶ Risken för att unga kvinnor i åldern 18–29 ska bli föremål för hot och kränkande närmanden på internet är dubbelt så hög som för kvinnor i åldern 40–49 och mer än tre gånger så hög som för kvinnor i åldern 50–59 (figur 5).
- ▶ Kvinnor med en universitetsexamen och kvinnor med högre poster i arbetslivet upplever oftare sexuella trakasserier: 75 procent av kvinnorna med högre ledningsfunktioner och 74 procent av kvinnorna i yrkeskategorin "professionellt utbildade" hade upplevt sexuella trakasserier någon gång i sitt liv, jämfört med 44 procent av kvinnorna i yrkeskategorin "hantverkare" och 41 procent av de kvinnor

som sade sig aldrig ha lönearbetat. Detta resultat kan bero på många olika saker, t.ex. att yrkeskvinnor är mer medvetna om vad som kan anses vara sexuella trakasserier, eller att yrkeskvinnor är exponerade för arbetsmiljöer och situationer där risken för trakasserier är högre.

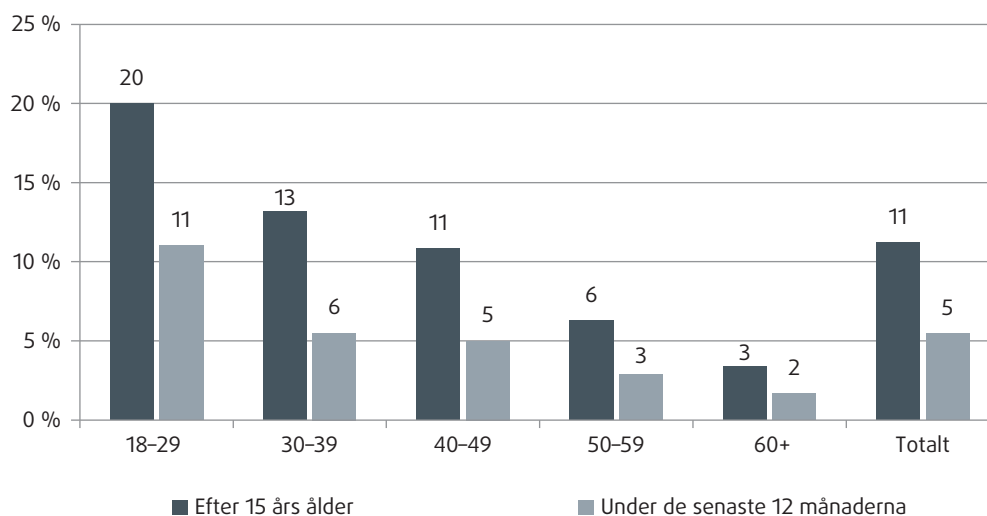
- ▶ I de flesta fallen av sexuella trakasserier som kvinnorna upplevt efter 15 års ålder (68 procent), var förövaren någon hon inte kände. Andra förövare av sexuella trakasserier är personer som kvinnan känner (utan närmare specificering) (35 procent), någon som är relaterad till hennes arbete, som en kollega, en chef eller en kund (32 procent), eller en vän eller bekant (31 procent).
- ▶ Av alla kvinnor som beskrev den allvarigaste incidenten av sexuella trakasserier de upplevt, hade 35 procent hållit incidenten för sig själva och inte talat med någon om den, 28 procent hade talat med en vän, 24 procent hade talat med en familjemedlem eller släkting och 14 procent hade berättat för sin partner. Bara 4 procent hade anmält händelsen till polisen, 4 procent hade talat med sin arbetsgivare eller chef på arbetsplatsen och mindre än 1 procent hade kontaktat en advokat, en brottsofferorganisation eller ett fackombud.

2.6. Upplevelser av våld i barndomen

- ▶ Sammantaget, beträffande fysiskt, sexuellt och psykiskt våld, uppgav 35 procent av kvinnorna att de utsatts för minst en av dessa tre former av våld av en vuxen förövare innan de fyllt 15.
- ▶ **Förekomst av sexuellt våld:** Av alla kvinnor i undersökningen var det 12 procent som uppgav att de hade utsatts för någon form av sexuella övergrepp eller handlingar av en vuxen före 15 års ålder. Detta motsvarar omkring 21 miljoner kvinnor i EU (tabell 7).
- ▶ **Förekomst av fysiskt våld:** I genomsnitt har 27 procent av kvinnorna i undersökningen utsatts för fysiskt våld av en vuxen under barndomen – dvs. innan de fyllt 15.
- ▶ **Förekomst av psykiskt våld:** Omkring 10 procent av kvinnorna uppger att de utsatts för någon form av psykiskt våld av en vuxen familjemedlem.

Figur 5: Olika former av nattrakasserier efter 15 års ålder och under tolv månadersperioden före undersökningsintervjuerna, per åldersgrupp (procent)^a

Anm.: ^a Av alla kvinnor utom de fall där svaret på frågan om nattrakasserier var "inte tillämpligt" (35 820); 6 084 respondenter svarade "inte tillämpligt" på båda punkterna, information om ålder saknades i 98 fall.
 Källa: Uppgifter från FRA:s undersökning om könsbaserat våld mot kvinnor, 2012

Ruta 5: Frågor som ställdes – upplevelser av sexuellt våld i barndomen

Hur ofta hände det innan du fyllt 15 att en vuxen som fyllt 18 år gjorde något av följande mot dig mot din vilja?

- Visade sina könsdelar för dig.
- Fick dig att posera naken för en person eller på fotografier, video eller webbkamera.
- Rörde vid dina könsdelar eller bröst mot din vilja.
- Tvingade dig till samlag.

Ruta 6: Frågor som ställdes – upplevelser av fysiskt våld i barndomen

Hur ofta hände det innan du fyllt 15 att en vuxen som fyllt 18 år gjorde något av följande mot dig?

- Slog dig med öppen hand eller drog dig i håret så att det gjorde ont.
- Slog dig hårt så att det gjorde ont.
- Sparkade dig hårt så att det gjorde ont.
- Slog dig hårt med ett tillhygge, som en pinne, en käpp eller ett bälte.
- Högg eller skar dig med något.

Frågor som ställdes – upplevelser av psykiskt våld i barndomen

Hur ofta hände det innan du fyllt 15 att en vuxen familjemedlem gjorde något av följande mot dig?

- Sa till dig att ingen älskade dig.
- Sa till dig att han eller hon önskade att du aldrig fötts.
- Hotade att överge dig eller kasta ut dig från familjens hem.
- Var det någon vuxen som hotade att skada dig svårt eller döda dig?

Tabell 7: Upplevelser av våld (alla typer) innan 15 års ålder, vuxen förövare (procent)^{a, b}

Medlemsland	Fysiskt våld	Sexuellt våld	Allt slags fysiskt eller sexuellt våld	Psykiskt våld utövat av familjemedlem	Allt slags fysiskt, sexuellt eller psykiskt våld
AT	27	5	30	9	31
BE	14	14	25	11	30
BG	28	3	29	5	30
CY	10	4	12	5	15
CZ	30	3	32	8	34
DE	37	13	42	13	44
DK	36	13	42	12	46
EE	43	10	48	9	50
EL	20	5	23	7	25
ES	21	11	28	6	30
FI	46	11	51	10	53
FR	33	20	44	14	47
HR	28	2	30	5	31
HU	20	5	24	8	27
IE	21	9	26	5	27
IT	25	11	31	9	33
LT	15	6	18	8	20
LU	35	15	43	13	44
LV	30	7	33	8	34
MT	16	10	21	4	23
NL	16	20	30	14	35
PL	14	4	17	5	18
PT	24	3	25	5	27
RO	23	(1)	23	4	24
SE	33	15	41	12	44
SI	8	6	12	7	16
SK	33	4	34	8	36
UK	25	18	36	11	40
EU-28	27	12	33	10	35

Anm.: a Resultat som baseras på ett litet antal svar är statistiskt mindre tillförlitliga. Därför har observationer som baseras på färre än 30 svar satts inom parentes och observationer som baseras på färre än fem svar uteslutits (markeras med -).

b Flera svar var möjliga – minst en incident av fysiskt eller sexuellt eller psykiskt våld förekom (42 002).

Källa: Uppgifter från FRA:s undersökning om könsbaserat våld mot kvinnor, 2012

Detaljer om förövarna av våld i barndomen

- Förövarna av *fysiskt* våld i barndomen fanns oftast inom familjen. Över hälften (55 procent) av de kvinnor som upplevt någon form av fysiskt våld innan de fyllt 15 anger fadern som förövare, och nästan hälften (46 procent) av kvinnorna anger att modern var förövaren (de kunde ange en eller flera förövare).
- Nästan alla (97 procent) förövare av sexuellt våld i barndomen var män. Varannan kvinna som utsatts för sexuellt våld i barndomen anger att förövaren var en man hon inte kände sedan tidigare.

Former av fysiskt våld

- Omkring 22 procent av alla kvinnor i undersökningen uppgav att en vuxen som fyllt 18 år "slagit henne med öppen hand eller dragit henne i håret så att det gjorde ont". Majoriteten av kvinnorna anger att detta hände mer än en gång (16 procent av alla i undersökningen).

Förhållande mellan våld i barndomen och senare erfarenheter

- Nästan en tredjedel (30 procent) av de kvinnor som har utsatts för sexuella övergrepp av en tidigare eller nuvarande partner har även upplevt sexuellt våld i barndomen. Av de kvinnor som inte har utsatts för sexuella övergrepp i sin nuvarande eller tidigare relation anger 10 procent att de upplevt sexuellt våld i barndomen.

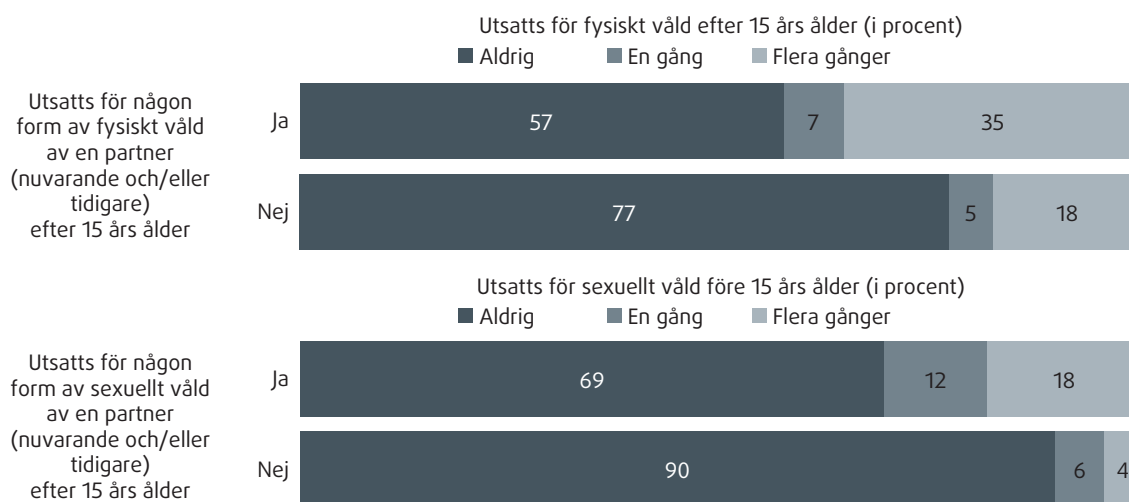
Former av psykiskt våld

- En av tio kvinnor (10 procent) berättar om olika former av psykiska övergrepp under barndomen inom familjen, och 6 procent av kvinnorna minns att någon sagt till dem att de inte var älskade. Det var den vanligaste formen av psykiskt våld bland de former som togs upp i undersökningen (se ruta 6).

Barns exponering för våld inom familjen

- Totalt anger 73 procent av de kvinnor som utsatts för våld av tidigare eller nuvarande partner att barn som lever tillsammans med dem är medvetna om våldet.

Figur 6: Förhållande mellan fysiskt och sexuellt våld före 15 års ålder och erfarenheter av fysiskt och sexuellt våld i en nära relation senare i livet (procent)^a

Anm.: ^a Av alla kvinnor (42 002).

Källa: Uppgifter från FRA:s undersökning om könsbaserat våld mot kvinnor, 2012

2.7. Rädsla för viktimisering och dess effekter

- ▶ Kvinnor som upplevt fysiskt eller sexuellt våld någon gång i sitt liv tenderar att vara mer rädda för övergrepp.
- ▶ En av fem kvinnor (21 procent) har någon gång under tolv månadersperioden före undersökningsintervjuerna oroat sig för risken att utsättas för fysiska eller sexuella övergrepp.
- ▶ Kvinnorna oroade sig mest för att bli angripna av främlingar – 15 procent av kvinnorna hade oroat sig för detta någon gång under tolv månadersperioden före undersökningsintervjuerna.
- ▶ Av alla kvinnor som deltog i undersökningen uppgav 7 procent att de under tolv månadersperioden före undersökningsintervjuerna hade oroat sig för risken att utsättas för fysiska eller sexuella övergrepp av en tidigare partner.
- ▶ Drygt hälften av alla kvinnor i EU (53 procent) undviker åtminstone ibland vissa situationer eller platser av rädsla för att utsättas för fysiska eller sexuella övergrepp (tabell 8). Som jämförelse kan nämnas att undersökningar bland befolkningen i stort om

brott och brottsoffer visar att männens rädsla för brott, och rädslans effekter på deras liv, generellt sett är lägre än kvinnornas.

- ▶ I EU:s 28 medlemsländer anger 8 procent av kvinnorna att de åtminstone några gånger under tolv månadersperioden före undersökningsintervjuerna har burit med sig något för självförsvar.
- ▶ Yngre kvinnor oroar sig mer än äldre kvinnor för fysiska eller sexuella övergrepp på offentliga platser, och de oroar sig mer än de äldre kvinnorna för att bli angripna av en främling.

2.8. Attityder och medvetenhet

När man ser på undersökningsresultaten är det viktigt att beakta möjligheten att i samhällen där våld i nära relationer betraktas som en privat angelägenhet är det mindre sannolikt att man talar om våld mot kvinnor med familj och vänner, och där är det också mer sällan detta våld anmäls till polisen.

- ▶ 8 av 10 kvinnor (78 procent) i EU anser att våld mot kvinnor är mycket eller ganska vanligt förekommande i deras land (figur 7). Figur 8 visar fördelningen per medlemsland.

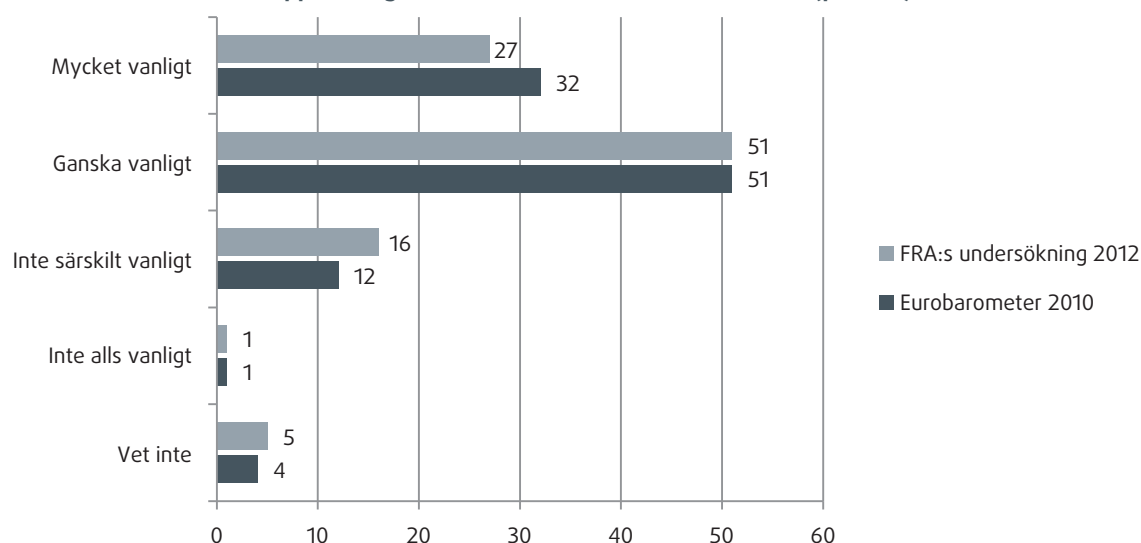
Tabell 8: Kvinnor som åtminstone någon gång^a undviker vissa platser eller situationer under tolv månadersperioden före undersökningsintervjuerna av rädsla för fysiska eller sexuella övergrepp

Offentliga platser	Procent	Antal respondenter ^b
Undvikit att lämna hemmet ensam	14	41 812
Undvikit vissa gator eller vissa områden	37	41 818
Undvikit folktomma platser	40	41 751
Privat	Procent	Antal respondenter ^b
Undvikit att öppna dörren när ingen annan är hemma	31	41 822
Undvikit att gå hem av rädsla för vad som kan hända där	4	41 664
Undvikit att vara ensam med en kollega eller chef	3	23 647
Åtminstone något av ovanstående	53	

Anm.: ^a Omfattar kvinnor som uppger att de undviker dessa situationer eller platser "ibland", "ofta" eller "alltid".

^b Baserat på alla respondenter, utom de som avstått att besvara frågan. För kategorin "Undvikit att vara ensam med en kollega eller chef" baseras resultatet på de respondenter som frågan var tillämplig för (dvs. de som under den senaste tolv månadersperioden haft ett arbete med kolleger eller en chef).

Källa: Uppgifter från FRA:s undersökning om könsbaserat våld mot kvinnor, 2012

Figur 7: Kvinnors allmänna uppfattning om förekomsten av våld mot kvinnor (procent)^{a, b, c}

Anm.: a FRA:s undersökning, av alla respondenter (42 002).

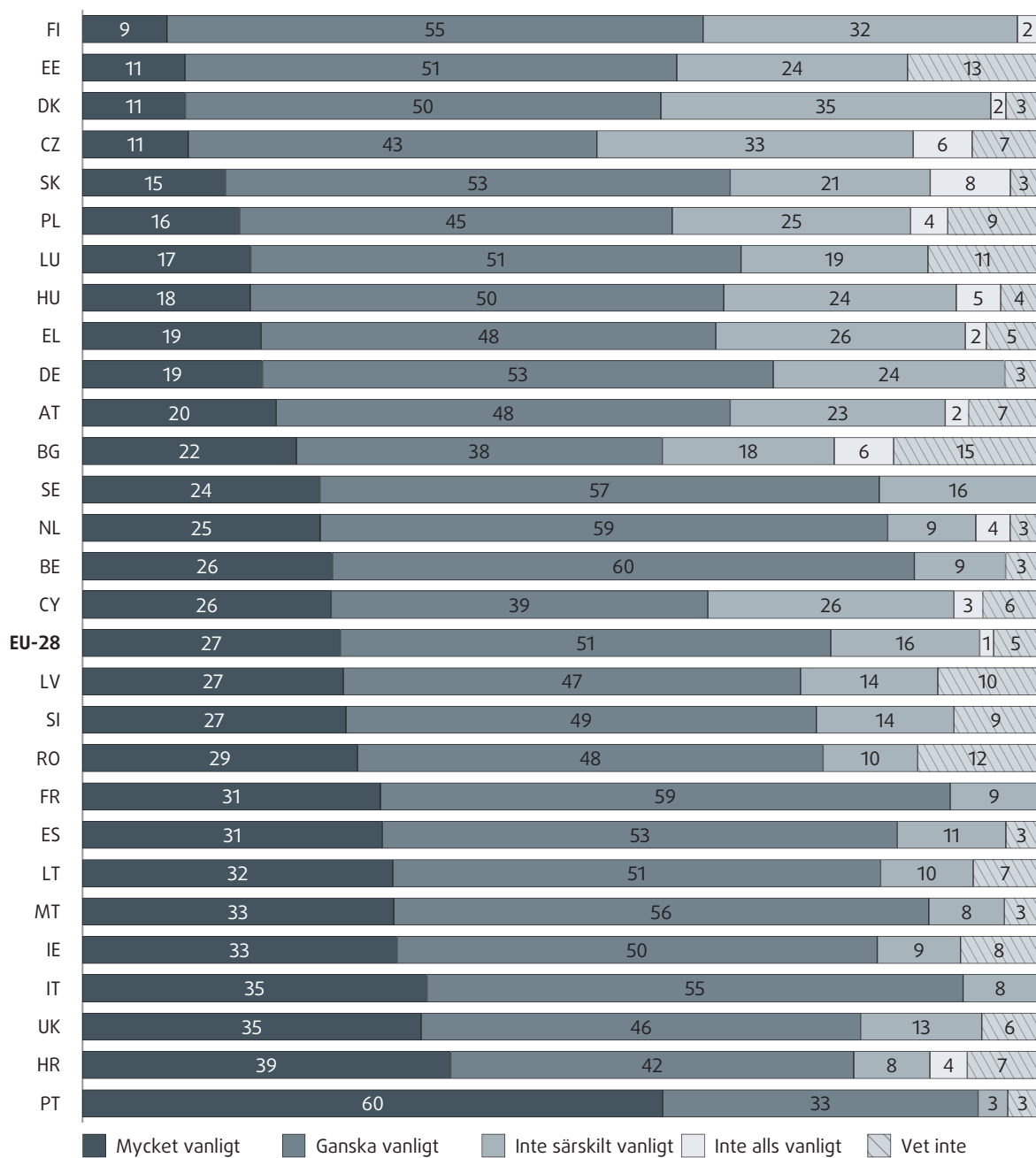
b Special Eurobarometer 344 (2010), av alla kvinnliga respondenter (13 853).

c Ordalydelsen i FRA:s undersökning gäller "våld mot kvinnor som utövas av partner, bekanta eller främlingar" medan frågan i Special Eurobarometer 344 handlade om "våld i hemmet mot kvinnor".

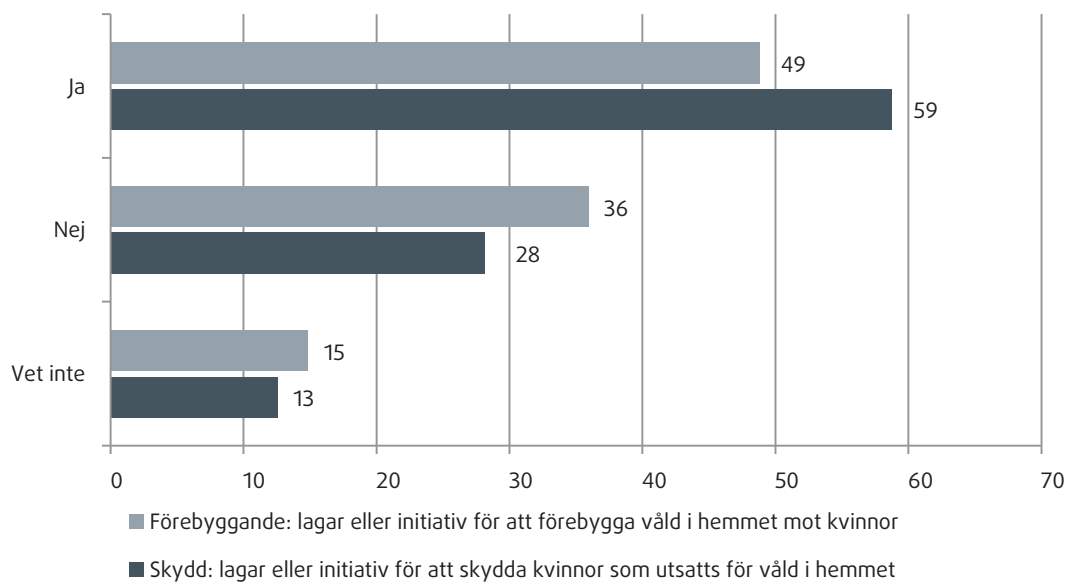
Källor: Undersökningsuppgifter från FRA:s undersökning om könsbaserat våld mot kvinnor, 2012. Undersökningsuppgifter från Special Eurobarometer Våld i hemmet mot kvinnor, 2010

- ▶ I genomsnitt anger 39 procent av kvinnorna i EU att de känner till andra kvinnor (vänner eller släktingar) som är utsatta för "våld i hemmet". Mer än en av fem kvinnor (22 procent) vet någon på sin nuvarande eller tidigare arbetsplats eller skola som har blivit utsatt för våld i en nära relation.
- ▶ I genomsnitt känner varannan kvinna i EU till den befintliga lagstiftningen om skydd mot och förhindrande av våld i hemmet. Hälften av de kvinnor som deltog i undersökningen anger att det antingen inte finns någon specifik lagstiftning mot våld i hemmet i det land de bor i, eller att de inte vet om det finns det (figur 9).
- ▶ I genomsnitt en av fem kvinnor (19 procent) i EU kände inte till de stödtjänster som finns i deras land för den som utsatts för våld mot kvinnor, vilka förtecknades i frågeformuläret.
- ▶ Varannan kvinna i EU, i genomsnitt, har nyligen sett eller hört information från kampanjer mot våld mot kvinnor.
- ▶ Nästan nio av tio kvinnor (87 procent) uttryckte stöd för tanken att läkare rutinmässigt ska fråga om våld när de ser vissa skador hos kvinnliga patienter.

Figur 8: Kvinnors uppfattning om förekomsten av våld mot kvinnor, per EU-medlemsland (procent)^a

Anm.: ^a Av alla respondenter (42 002).
 Källa: Uppgifter från FRA:s undersökning om könsbaserat våld mot kvinnor, 2012

Figur 9: Medvetenhet om särskilda lagar eller politiska initiativ i EU-28 (procent)^a

Anm.: ^a Av alla respondenter (42 002).

Källa: Uppgifter från FRA:s undersökning om könsbaserat våld mot kvinnor, 2012

Möjliga åtgärder

Den här undersökningen förser EU och dess medlemsländer med den hittills mest övergripande uppsättningen uppgifter från alla EU-länder om våld mot kvinnor, som kan utgöra underlag för kommande politiska åtgärder och konkreta insatser.

FRA:s undersökningsresultat visar att våld mot kvinnor är en kränkning av de mänskliga rättigheterna som förekommer i utbredd men underrapporterad omfattning runt om i EU. FRA har utarbetat en serie yttranden som sammanfattas i början av den här rapporten. De utvecklas närmare i slutet av varje kapitel i en separat rapport över undersökningens viktigaste resultat som åtföljer rapporten. Dessa yttranden är avsedda att där så är relevant ge stöd till beslutsfattare, i EU och i medlemsländerna, som vill införa och genomföra genomgripande åtgärder för att förebygga och reagera mot könsbaserat våld mot kvinnor.

De allmänna kommentarerna kan sammanfattas enligt följande. De ger förslag till "möjliga åtgärder" för att reagera mot våldet mot kvinnor och kan beaktas när man går igenom undersökningens resultat.

- Undersökningens slutsatser kan användas som utgångspunkt vid utarbetandet av framtida EU-strategier för jämställdhet för att hantera viktiga områden när det gäller kvinnors upplevelser av våld. Några exempel på sådana områden är nya former av våld mot kvinnor eller nyligen erkända sådana, exempelvis stalkning eller övergrepp som sker med hjälp av ny teknik, samt typer av våld som kvinnor drar sig för att anmäla till polisen och brottsofferorganisationer.
- Med tanke på det omfattande våldet mot kvinnor som framgår av undersökningen bör EU tillse att efterföljaren till EU:s Stockholmsprogram för rättsliga och inrikes frågor, erkänner våld mot kvinnor och att detta skall bekämpas som en överträdelse av en grundläggande rättighet, inom ramen för unionens åtgärder mot brottslighet och insatser för att hjälpa brottsoffer.
- EU:s brottsofferdirektiv avser alla brottsoffer, men innehåller specifika hänvisningar till offer för könsbaserat våld parallellt med andra sårbara offer. Direktivet utgör ett stabilt underlag för att utforma riktade åtgärder i medlemsländerna och tillgodosäta behovet av stöd till våldsutsatta kvinnor och straffrättsliga åtgärder. Inom ramen för den granskning som Europeiska kommissionen gör av genomförandet av direktivet kan man bedöma huruvida direktivet – i praktiken – uppfyller behoven hos och respekterar rättigheterna för kvinnor som utsatts för våld.
- EU bör undersöka möjligheten att ansluta sig till Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet (Istanbulkonventionen). I dagsläget är konventionen det mest omfattande regionala instrumentet för att bekämpa våld mot kvinnor. Resultatet av FRA:s undersökning kan också vara till stöd för EU-länderna när det gäller att ratificera konventionen.
- EU:s medlemsländer uppmanas att ta fram specifika nationella handlingsplaner för att bekämpa våld mot kvinnor. Om nationella uppgifter saknas bör handlingsplanerna utgå från resultatet av FRA:s undersökning. Företrädare för det civila samhället som arbetar med kvinnor som är offer för våld kan med fördel delta i utarbetandet av handlingsplaner, och på så sätt bidra till att handlingsplanerna ger praktiska resultat och är hållbara.
- Våld mot kvinnor bör hanteras inom ramen för EU:s politik för sysselsättning, utbildning, hälsa samt informations- och kommunikationsteknik. Detta bör återspeglas i EU-länderna genom specifika politiska insatser och nationella handlingsplaner för att hantera dessa olika områden.
- EU bör se till att finansieringsmekanismer inom ramen för Daphne och andra program som på olika sätt bidrar till att skydda barn, ungdomar och kvinnor mot alla former av våld kan användas för att stödja ytterligare forskning och arbete inom organisationer som företräder det civila samhället och bekämpar våld mot kvinnor. Framför allt behövs finansiering av arbetet med riktade stödtjänster på området våld mot kvinnor.
- En strategi som är inriktad på offren och deras rättigheter måste tillämpas på EU-nivå och i medlemsländerna när det gäller kvinnor som utsatts för våld. Det finns positiva exempel på detta i flera EU-länder där "våld i hemmet" och "våld i nära relationer" betraktas som brott som kräver statliga ingripanden, och inte som privata angelägenheter.
- EU och medlemsländerna kan åta sig att regelbundet samla in uppgifter i fråga om olika former av våld mot kvinnor. Detta kan utgöra underlag för kommande politiska åtgärder och konkreta insatser.

Processen kan stödjas av Eurostat och relevanta expertgrupper och användas för att överföra uppgifter till FN:s och Europarådets särskilda övervakningsorgan samt Europeiska jämställdhetsinstitutet.

- EU:s och medlemsländernas politik och nationella handlingsplaner för att bekämpa våld mot kvinnor måste bygga på konkreta fakta om kvinnors upplevelser av våld. Uppgifter om kvinnors upplevelser av våld bör samlas in parallellt med administrativa

uppgifter och straffrättsliga uppgifter, eftersom dessa inte omfattar majoriteten av brott som inte anmäls. EU och medlemsländerna bör göra en gemensam insats och främja och finansiera undersökningar för att få fram information om omfattningen och karaktären på våld som kvinnor upplever. Dessa undersökningar kan upprepas med några års mellanrum för att mäta utvecklingen över tid.

Undersökningen i sammandrag

FRA:s undersökning om våld mot kvinnor, som baseras på personliga intervjuer med 42 000 kvinnor, är den mest omfattande undersökningen någonsin i EU, och i världen, om kvinnors erfarenheter av våld.

Eftersom de officiella mekanismerna för uppgiftsinsamling inte återspeglar den verkliga omfattningen och karaktären på våld mot kvinnor, har olika internationella och nationella organ och organisationer upprepade gånger uppmanat till insamling av uppgifter om denna specifika form av kränkningar av de mänskliga rättigheterna. I och med offentliggörandet av uppgifterna från FRA:s undersökning har nu EU och dess medlemsländer – för första gången – tillgång till EU-omfattande jämförbara uppgifter som kan ligga till grund för att formulera politik och vidta konkreta åtgärder för att ta itu med våldet mot kvinnor.

Varför har FRA gjort en undersökning om våld mot kvinnor?

FRA utarbetade denna undersökning efter en begäran av det spanska ordförandeskapet i Europeiska unionens råd 2010, och av Europaparlamentet, om att jämförbara uppgifter om könsbaserat våld mot kvinnor skulle samlas in.

Vilka deltog i undersökningen?

Minst 1 500 kvinnor från varje medlemsland deltog i undersökningen – från 1 500 intervjuade i Estland till 1 620 i Tjeckien – utom när det gäller Luxemburg där 908 kvinnor intervjuades.

Undersökningen omfattade ett genomsnitt av befolkningsgruppen kvinnor i åldern 18–74 som bor i EU och talar minst ett av de officiella språken i det land där de bor. Alla respondenter valdes ut genom slumpmässigt

urval, och undersökningresultatet är representativt på både EU-nivå och nationell nivå.

Hur utarbetades och genomfördes undersökningen?

FRA samrådde med centrala beslutsfattare, rättstillämpare, forskare och undersökningsexperter i fråga om utarbetandet av undersökningen och de frågor som skulle omfattas.

Utkastet till undersökningsfrågorna testades i sex EU-länder: Finland, Italien, Polen, Spanien, Tyskland och Ungern. Resultaten av förtesterna användes som stöd vid utformningen av det slutliga frågeformuläret för undersökningen i alla 28 EU-länder.

Alla intervjuerna gjordes personligen av kvinnliga intervjuare i de intervjuades hem. Ett standardformulär användes, som utarbetats av FRA på grundval av etablerade undersökningsverktyg och som översattes till det huvudspråk som används i det aktuella medlemslandet. Frågeformulären fylldes i av intervjuaren, antingen med papper och penna enligt metoden PAPI (pen and paper interviewing) eller med bärbar dator enligt metoden CAPI (computer assisted personal interviewing). Intervjuerna gjordes mellan april och september 2012.

Fältarbetet leddes av Ipsos MORI, ett stort internationellt undersökningsföretag, i samarbete med HEUNI (Europeiska institutet för kriminalpolitik, verksam i anslutning till Förenta Nationerna) och UNICRI (FN:s institut för interregional forskning i kriminologi). FRA:s personal ansvarade för den övergripande projektledningen.

Vilka frågor ställdes i undersökningen?

Undersökningen omfattade kvinnors personliga erfarenheter av fysiskt och sexuellt våld, psykiskt våld i nära relationer, sexuella trakasserier och stalkning. De flesta frågor rörde kvinnornas erfarenheter efter att de fyllt 15, men frågeformuläret innehöll också en rad frågor om upplevelser av våld i barndomen – dvs. innan 15 års ålder – i de fall förövaren varit en vuxen. Undersökningen innehöll också frågor om kvinnornas åsikter och uppfattning av våld mot kvinnor och våld i hemmet.

Undersökningens frågor tog upp incidenter av våld utövat av partner och av andra förövare. Kvinnorna fick

också ett antal bakgrundsfrågor om ålder, utbildning och sysselsättningsituation (exempelvis), som kan användas för närmare analyser av korrelationer och riskfaktorer i samband med våld.

Alla kvinnor fick samma frågor i undersökningen, då frågeformuläret översatts till medlemsländernas språk.

För mer information om utformningen och övervakningen av fältarbetet, se undersökningens tekniska rapport här: <http://fra.europa.eu/en/publication/2014/vaw-survey-technical-report>.

FRA – Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter

Våld mot kvinnor: en undersökning omfattande hela EU

Resultat i korthet

Luxemburg: Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter, 2014

2014 – 44 s. – 21 × 29,7 cm

ISBN 978-92-9239-395-3

doi:10.2811/62031

Mycket av informationen om Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter finns tillgänglig på internet, se FRA:s webbplats (fra.europa.eu).

HUR HITTAR MAN EU:s PUBLIKATIONER?

Gratispublikationer

- Ett enskilt exemplar genom EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>);
- Flera exemplar/affischer/kartor hos Europeiska unionens representationer (http://ec.europa.eu/represent_sv.htm), hos delegationer i länder utanför EU (http://eeas.europa.eu/delegations/index_sv.htm), genom att kontakta nätverket Europe Direct (http://europa.eu/europedirect/index_sv.htm) eller ringa 00 800 6 7 8 9 10 11 (gratis inom hela EU) (*).

(* Varken informationen eller samtalen kostar i regel något (men vissa operatörer, telefonkiosker och hotell kan ta betalt för samtalen).

Avgiftsbelagda publikationer

- Genom EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

Avgiftsbelagda prenumerationer

- Genom ett av Europeiska unionens publikationsbyrås försäljningsombud (http://publications.europa.eu/others/agents/index_sv.htm).

HELPING TO MAKE FUNDAMENTAL RIGHTS A REALITY FOR EVERYONE IN THE EUROPEAN UNION

Våld mot kvinnor undergräver kvinnors centrala grundläggande rättigheter som bland annat värdighet, jämställdhet och rätten att få sin sak prövad av domstol. Till exempel har en av tre kvinnor upplevt fysiskt och/eller sexuellt våld efter 15 års ålder, en av fem kvinnor har upplevt stalkning och varannan kvinna har utsatts för en eller flera former av sexuella trakasserier. Det framkommer en bild av omfattande övergrepp som påverkar många kvinnors liv men som systematiskt underrapporteras till myndigheterna. Hur omfattande våldet mot kvinnor är framgår därför inte av officiell statistik. Den här FRA-undersökningen är den första i sitt slag om våld mot kvinnor i de 28 EU-länderna. Den bygger på intervjuer som gjorts med 42 000 kvinnor i alla EU-länder. Kvinnorna fick frågor om sina erfarenheter av fysiskt, sexuellt och psykiskt våld, och bland annat om de utsatts för våld i nära relationer (våld i hemmet). Dessutom ställdes frågor om stalkning, sexuella trakasserier och den nya teknikens roll när det gäller deras erfarenheter av övergrepp. Utöver detta ställdes frågor om kvinnornas erfarenheter av våld i barndomen. Utifrån de omfattande resultaten av undersökningen lägger FRA fram förslag på åtgärder på flera områden som berörs av våld mot kvinnor och som går utöver straffrättens begränsade område. De rör alltifrån sysselsättning och hälsa till ny teknik.

Publikationsbyrån

FRA – EUROPEISKA UNIONENS BYRÅ FÖR GRUNDLÄGGANDE RÄTTIGHETER

Schwarzenbergplatz 11 – 1040 Wien – Österrike

Tfn: +43 158030-0 – Fax: +43 158030-699

fra.europa.eu – info@fra.europa.eu

facebook.com/fundamentalrights

linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency

twitter.com/EURightsAgency

ISBN 978-92-9239-395-3

9 789292 1393953